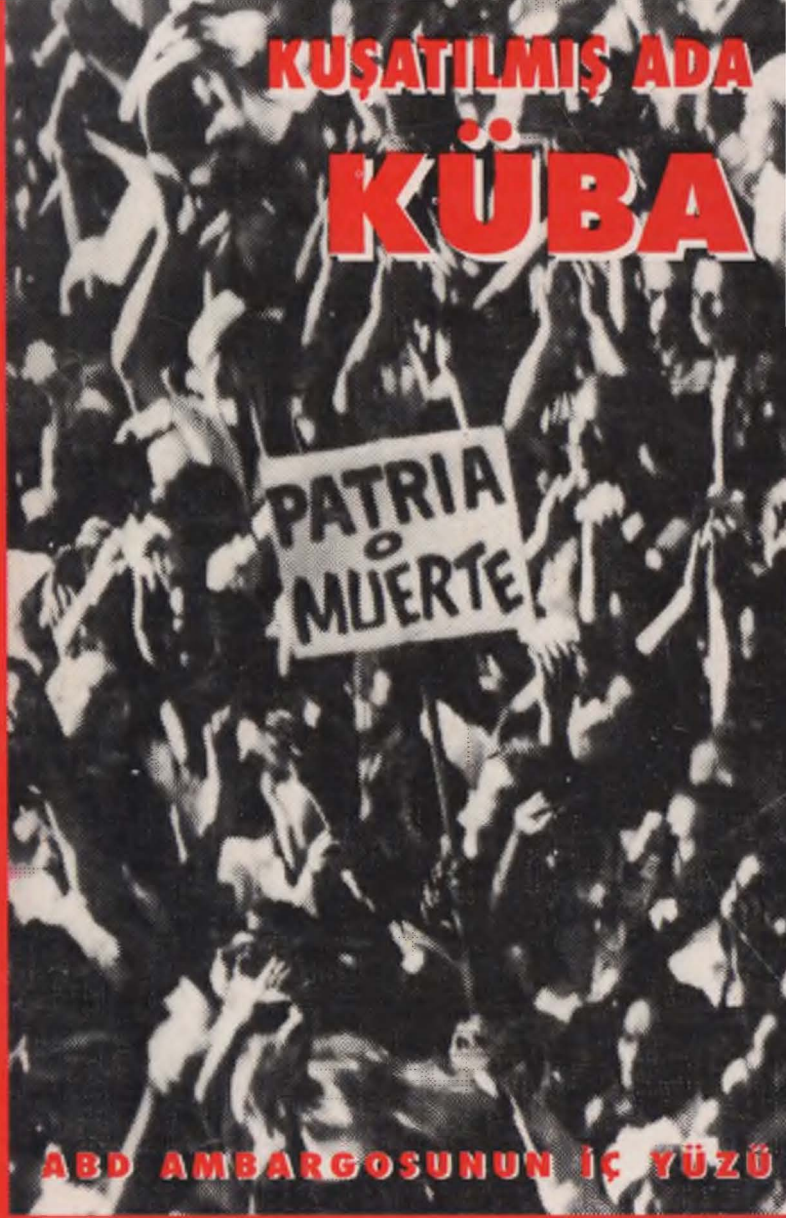
GELENEK

KUŞATILMIŞ ADA
KÜBA



ABD AMBARGOSUNUN İÇ YÜZÜ

Pedro PRADA

KUŞATILMIŞ ADA:
KÜBA

ABD ABLUKASININ İÇYÜZÜ

Pedro PRADA

çeviren: Hande Sönmez

GELENEK YAYINEVİ

KUŞATILMIŞ ADA: KÜBA
ABD ABLUKASININ İÇYÜZÜ

Pedro PRADA, 1995, Ocean Press

Baskı: Kayhan Matbaacılık
Haziran, 1996

GELENEK YAYINEVİ : 8

Yoğurtçu Şükrü sok. No. 48 D: 5/B, Kadıköy - İSTANBUL
Tel - Fax: 0 212 - 638 05 27

İÇİNDEKİLER

Kısa bir tarihçe **5**

Kuşatılmış ada **11**

Ablukanın etkileri **37**
Roberto Robaina,
Küba Dışişleri Bakanı

Abluka üzerine soru
ve cevaplar **52**

Ekler **54**

Abluka karşıtları **64**

"Birleşik Devletler, (ablukayı kaldırmamak ve ilişkileri normale döndürmemek için) farklı bahaneler uydurdu. Bir ara, biz Afrika'dayken, eğer Kübalılar Afrika'dan çekilirse ilişkilerin düzeleceğini söylerlerdi... Daha sonra, Sovyetler Birliği ile ilişkiler kesilirse Birleşik Devletler'le ilişkilerimizin başlayacağını söylediler. Şimdi Sovyetler Birliği'nin desteğinden yoksun olduğumuz halde değişen bir şey yok. Kale direklerini kaydırmaya devam ediyorlar... Önceleri Latin Amerika'daki karışıklık vardı, Orta Amerika'nın durumu vardı... Küba'da "reformlar"dan sözetmelerine gelince, bu ülkemizin bağımsızlığı ve iktidarına kastettiği için, asla kabul edemeyeceğimiz bir önkoşuldur.

Keşke sorun ben olsaydım. Ama sorun devrimdir; sorun fikirlerimizdir. Birleşik Devletler'in ya da Birleşik Devletler'deki bir takım insanların istediği sadece Castro'nun emekli olması değil. Onlar devrimin tamamen yokedilmesini istiyorlar. Bu, Küba'daki büyük çoğunluğun kabul etmeyeceği bir şeydir."

Fidel Castro

(Marvin Shankin ile 1994 yazında gerçekleştirilen bir söyleşiden)

// Şu anda o rezil küçük Küba Cumhuriyeti'ne o kadar kızgınım ki, bütün Küba halkını dünya yüzünden silip süpürmek isterdim. Onlardan bütün istediğimiz kendi kendilerine idare edip mutlu olmalarıydı; böylece müdahale etmek zorunda kalmayacaktık. Oysa şimdi, işe bakın, mazur görülemeyecek anlamsız bir devrim başlattılar, ve işler o derece sarpa sarabilir ki müdahale etmekten başka çaremiz kalmayabilir, bu da Güney Amerika'daki pimpirikli aptalları müdahale etmeye zaten hevesli olduğumuz konusunda ikna etmeye yetecektir... //

Başkan Theodore Roosevelt'*ten Henry White'a Mektup, 13 Eylül 1906*

Kısa bir tarihçe

1 Ocak 1959

ABD destekli askeri diktatörlük çöker. Fidel Castro yönetimindeki devrimci güçler iktidarı alırken Batista Küba'dan kaçar.

3 Haziran 1960

ABD'nin Küba şekerine uyguladığı ithalat kotaları azaltılır.

19 Ekim 1960

ABD hükümeti kısmi ambargo ilan eder; Küba'ya yiyecek ve ilaç dışındaki malların ihracatı yasaklanır. Küba, daha önce ABD'nin elinde bulunan toptan ve perakende ticareti kamulaştırır; Kübalıların sahip olduğu işletmelerini de devletleştirir.

3 Ocak 1961

Washington, Küba ile her türlü diplomatik ve konsolosluk ilişkilerini keser.

17 Nisan 1961

ABD hükümeti tarafından gizlice desteklenen işgal kuvvetleri, Domuzlar Körfezi'ne çıkartma yaparak Küba'ya saldırırlar ve 72 saat içinde yenilgiye uğratılırlar. Daha sonra, CIA'in 1959'un başından itibaren, adanın içinden ve dışından, Küba hükümetine yönelik eylemler planladığı anlaşılır; bu planlar arasında Fidel Castro ve diğer Kübalı liderlere suikastler, sabotaj, karadan ve havadan silahlı saldırılar ve yurt dışında bulunan Kübalı diplomatlara yönelik eylemler bulunmaktadır.

Eylül 1961

ABD Kongresi, Küba hükümetine her türlü yardımı yasaklar ve ABD ile Küba arasındaki ticarete abluka koymak ve uygulamak için Başkan'a yetki verir.

31 Ocak 1962

Amerika Devletleri Örgütü (OAS), oy birliğiyle Küba'yı örgütten ihraç etme kararı alır ve Küba'ya yönelik silahlanma ve ambargo talebinde bulunur.

3 Şubat 1962

ABD hükümeti, yiyecek ve ilaç satışı dışında ABD ile Küba arasın-

daki ticarete ambargo koyar.

4 Eylül 1962

Latin Amerika Serbest Ticaret Kuruluşu, 4'e karşı 7 oyla Küba'yı ihraç etme kararı alır. Oylamada Brezilya ve Meksika çekimser oy kullanır.

2 Ekim 1962

ABD hükümeti, bütün Latin Amerika hükümetlerine ve NATO üyesi ülkelere ambargoyu sıkılaştırmak için gerekli yeni uygulamaları belirten telgraflar gönderir.

18 Ekim 1962

ABD Ticaret Bakanı Hodges şu emri verir: "Bütün ABD limanlarını Küba'ya herhangi bir mal taşıyan gemilere kapatın; ve bu gemilerin yolculuk esnasında ABD'de herhangi bir yükleme yapmalarına ya da kargo almalarına engel olun."

23 Ekim 1962

CIA, "Küba'ya uygulanan ve yiyecek ve ilaç dışındaki her türlü malı kapsayan ambargonun etkileri" üzerine bir rapor yazar. Raporda, böyle bir ambargonun, "aylarca sürmediği takdirde Castro hükümetini düşürme olasılığı bulunmadığı" sonucuna varılır.

1964

OAS üyesi ülkelere Küba ile ticareti yasaklamaları için çağrı yapılır.

Mayıs 1966

Beyaz Saray Tarım Komitesi, Küba ya da Kuzey Vietnam ile ticaret yapan ülkelere yiyecek yardımı yapılmaması kararını içeren 3.3 milyar dolarlık "Özgürlük için Yiyecek" bütçesini 3'e karşı 16 oyla kabul eder.

1 Eylül 1977

Küba ile Başkan Carter yönetimindeki ABD'de karşılıklı İlgili Daireler açılır. 3 Ocak 1961'den beri ilk kez Washington ve Havana'da Küba ve ABD temsiliyet kazanır.

28 Eylül 1977

Castro, eğer ABD ablukanın Küba ekonomisine verdiği zararı görüşmeyi kabul ederse, Küba'nın da bazı ABD şirketlerinin talep ettiği tazminat ödemesini görüşmeye hazır olduğunu belirtir. Küba'nın barışçıl ilişkiler geliştirmeyi arzuladığını, ancak prensiplerinden vazgeçmeyeceğini vurgular.

19 Haziran 1979

Delege Ted Weiss, Küba'ya yönelik ABD ablukasının kaldırılması

ve diplomatik ilişkilerin yeniden canlandırılmasına yönelik başarısız hukuki girişimlerde bulunur.

4 Ekim 1983

Başkan Reagan, "Radyo Marti"yle ilgili olarak Küba'ya Radyo Yayını Yasası'nı imzalar.

1986

ABD Ticaret Bakanlığı "Parçalar ve Bileşenler Kanunu"nu kabul eder. Bu yeni düzenleme, ABD kuruluşları ve yabancı şirketlere, yüzde 10'undan fazlası ABD tarafından sübvanse ediliyor olmamak ve tutarı 10.000 doları geçmemek kaydıyla herhangi bir sertifika gerekmeksizin Küba'ya ihracat yapabilme serbestisi tanır.

23 Ağustos 1988

Başkan Reagan, Delege Howard Berman tarafından önerilen ve kitaplar, filmler, ses bantları ve diğer enformasyon malzemelerinin ithalat ve ihracatı üzerindeki sınırlamaları kaldıran Ticaret Yasası taslağını onaylar.

26 Ekim 1990

Kongre, Senatör Connie Mack tarafından hazırlanan değişikliği de içeren ticari yasayı onaylar. Mack Değişikliği, yabancı ülkelerde ABD tarafından sübvanse edilen kuruluşların Küba ile ticaret yapmasını kanun dışı ilan eder.

5 Şubat 1992

Delege Torricelli ablukayı daraltmak ve içeriğini genişletmek için bir yasa taslağı hazırlar. Yasa, ABD'nin Küba ile her türlü ticaretini (ki bu ticaretin yüzde 70'ini yiyecek ve ilaç oluşturmaktadır) sona erdirir, Başkan'a Batılı müttefiklerine abluka için baskı yapması çağrısında bulunur, Küba ile ticaret yapan Latin Amerika ülkelerine yaptırım uygular, Küba limanlarına giren herhangi bir geminin takip eden 6 ay boyunca ABD limanlarına girmesini yasaklar, adada ve ada dışında her türlü muhalefet örgütlenmesinin desteklenmesini kararlaştırır. "Küba Demokrasisi Kanunu" olarak bilinen Torricelli kanunu, Eylül 1992'de Kongre'de kabul edilir.

24 Kasım 1994

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, "Küba'ya karşı ABD tarafından empoze edilen ekonomik, ticari ve mali ambargonun kaldırılmasının gerekliliği" konusundaki kararı oylamaya sunar. Oylamada 51 ülke kararı destekler, 3 ülke karşı oy kullanır (ABD, İsrail, Romanya), ve 71 ülke çekimser kalır.

Mayıs 1993

2229 sayılı "Küba'yla Serbest Ticaret" yasası Delege Charles Rangel tarafından önerilir. Yasaya ilişkin ilk oturum 17 Mart 1994'te gerçekleşir. Rangel, ABD şirketlerinin yabancı ülkelerdeki işletmeleri, yatırım, seyahat ve telekomünikasyon konularını da içermek üzere her türlü sınırlamanın kaldırılmasını önerir. Yiyecek ve ilaç satışında da engellerin kaldırılmasını talep eder.

3 Kasım 1993

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, ABD'yi ticari ablukayı kaldırması konusunda uyaran yeni bir karar alır. 88 ülke kararı desteklerken sadece 4 tanesi (ABD, İsrail, Paraguay, Arnavutluk) karşı çıkar, 57 ülke çekimser kalır.

Küba'ya Yönelik ABD Ablukası Hakkında Bazı Bilgiler:

Abluka kapsamında şu yasaklar yer alır:

* İlaç ve yiyecek de dahil olmak üzere her türlü ABD malının Küba'ya ihraç edilmesi
* İlaç ve yiyecek de dahil olmak üzere her türlü Küba malının ABD'ye ithal edilmesi
* İki ülke arasında bunların dışında her türlü ticari aktivite
* Küba kaynaklı malzeme içeren malların herhangi bir üçüncü ülkeden ithal edilmesi
* Resmi nitelikli, gazetecilik amaçlı, özel görev çerçevesinde ya da ailevi sebeplerden kaynaklanmadığı sürece ABD vatandaşlarının Küba'ya seyahat etmesi
* ABD limanlarından yükleme yapan herhangi bir üçüncü ülke gemisinin Küba'ya uğraması
* Dış ülkelerde ABD tarafından sübvanse edilen şirketler ile Küba arasında açık ticaret

Kuşatılmış ada

Tarihini tam olarak hatırlamıyor olsam da, bir gün okuldaki bir tartışma sırasında, çocuklukla ergenlik arasında biryerlerde zevkini çıkardığımız bilgiçlik içinde, içimizden biri babasının Leyland otobüsleri için dünyanın en iyileri olduğunu söylediğini anlatmıştı. Bilgiçlik konusunda ondan aşağı kalmayan bir başkası şöyle buyurdu: "Dinleyin, Amerikalılar Leyland'ı İngilizlerden satın aldılar; böylece İngilizler Küba'ya otobüs satamayacaklar."

Ülkeme uygulanan ablukadan ilk kez o zaman haberdar olmuştum; bu bana daha sonraki ve daha dramatik bir görüntüyü çağrıştırıyor -her an ölümle yüzyüze bulunan bir arkadaşımınkini. Gazeteci Elder Santiesteban'ın böbrekleri yok; dialize bağlı olarak yaşıyor. Biz onu, kendisini terk etmeye çalışan yaşama sıkı sıkıya sarılmış halde yoğun bakımda görmenin umutsuzluğuyla boğuşurken, doktorlar da, ABD Hazine Müsteşarlığı tarafından Küba'ya yedek parça satması yasaklanmış olan Arjantin Medix firmasından, bozuk dializ makinelerine yedek parça alabilmek için mücadele ediyorlar.

Ambargo terimine alışmış okuyucular için, abluka kelimesi uygunsuz ve sert gelebilir. Ablukanın uğursuz gölgesi altında yaşayan bir Kübalı olarak, yaşlı ya da genç, adamızda yaşayan ya da adayı terketmiş olan milyonlarca insanın ondan nasıl etkilediğini görüyorum.

Bu yüzden durumu, ABD'nin yarattığı ilk ve en uzun süren düşük yoğunluklu çatışmalardan biri olarak tanımlayabilirim. Bu süreçte, Doğu-Batı çelişkisi, Soğuk Savaş, Sovyetler Birliği'nin varlığı ve sosyalist devletler topluluğu gibi faktörlerin yarattığı koşullara bağlı olarak geçici yatışma dönemleri oldu.

Aynı süreçte, ABD yönetimi, Birleşmiş Milletler istatistiklerinde Latin Amerika'da refah düzeyi en yüksek ülke olarak geçen Küba'yı "kurtarmak" gerekçesiyle ablukayı bir ambargoymuş, hatta Küba'yı korumaya yönelik bir girişimmiş gibi gösterirken, yoğun orman kanunlarının geçerli olduğu çatışmalar, pusular ve karşı saldırılar da oldu.

BM istatistikleri içinde, ABD Hazine Müsteşarlığı'nın verileri yer almıyor. Oysa bu verilere göre 1950'li yılların sonunda, Küba'da faaliyet gösteren ABD şirketleri 329 milyon pesoluk (o zamanın parasıyla 329 milyon dolar) net kazanç elde ettiler. Bunun yüzde 84'lük bir miktarı ABD'ye aktarıldı. Sömürü o kadar aşikardı ki, Başkan Kennedy sonradan şöyle diyecekti: "Küba'da olup bitenleri çok iyi biliyoruz. Ne Afrika'da, ne de sömürge konumundaki başka ülkeler arasında, hiçbir ülke Küba'dan daha fazla sömürü ve aşağılanmaya maruz kalmamıştır; bunu ülkemin Batista rejimi sırasında uyguladığı politikalara da bağlamak mümkündür."

İki ülke arasındaki ekonomik ve siyasal ilişkilerin 1959 devriminden sonra değişmesiyle birlikte Washington, Küba'ya karşı yürüttüğü saldırgan politikaları kamufle etmek için kaypak bir terim seçti. Böylece abluka, herhangi bir tazminatı ödeyememenin ya da herhangi bir suç işlemenin bedeli olarak meşrulaştırıldı; uluslararası güvenliğe karşı bir tehdit oluşturduğu iddia edilen bir ülkeye ekonomik ve siyasi baskı uygulayabilmenin yasal aracı haline geldi; bu yapılırken de para ve malları elinde bulundurma avantajı kullanıldı.

Ambargo, düşmanca bir tutum ve savaş naraları içeren "Düşmanla Ticaret Kanunu"nun hukuki çerçevesinin bir bileşeni oldu. Aslında ortada, sözde kurbanı tehdit eden, uluslararası işleyişin kurallarını ihlal eden, ya da dünya barışına ve güvenliğine zarar verecek bir ülke falan yok. Uygulanan yaptırımlar, Soğuk Savaş'ın katı hukuksal düzenlemelerine dayandırılıyor.

Kübalılar için ambargo lafı, adayı kuşatma altında tutabilmek için uygulanan ablukayı gizlemek için uydurulan bir kılıftan başka bir şey değil. Abluka, Küba'nın kaynaklarını kurutarak sivil halkı teslim olmaya zorlamak amacı güdüyor. Soğuk Savaş'ın belirleyici güçleri -Sovyetler Birliği ve sosyalist blok- ortadan kalktı. Bugünün tek kutuplu dünyasında varolan ise, küçük bir Karayip adasını çember içine alma gayesinden doğan acımasız bir abluka.

Abluka mı, Ambargo mu?

Abluka mı, ambargo mu sorusunu aydınlatmak için Küba Uluslararası Hukuk Topluluğu Başkan Yardımcısı ve Uluslararası Adalet Divanı üyesi Dr. Olga Miranda Bravo ile Hague'da bir söyleşi yapma fırsatı yakalamanın avantajını kullandım.

20 yılı aşkın bir süredir bu konu üzerinde çalışan Dr. Miranda, Kü-

ba'ya karşı ABD ablukasının dayandırıldığı hukuki yaptırımların, ambargo durumunu kat kat aştığını söyledi:

"Bu bir ambargo olarak değerlendirilemez -oysa böyle lanse ediliyor- çünkü ne Küba'nın ABD'ye bir borcu var, ne de ABD tarafından varlığına son verilmesini gerektirecek bir suç işledi. Bu yaptırımlarla yapmak istedikleri, Küba'yı tek başına bırakıp kıskıvrak yakalamak ve boğmak; barış içindeki Küba'ya karşı savaş siyaseti güdüyorlar."

Dr. Miranda şöyle devam etti: "1909'da Londra'da yapılan Deniz Kuvvetleri Konferansı'nda, ablukanın ancak savaş durumunda uygulanabileceğine dair uluslararası bir karar alınmıştı. Bu prensip, 1916 yılında, hiçbir yabancı gücün tarafsız ülkelerle serbest ticaret yapmasına engel olamayacağını, çünkü ortada bir savaş durumunun olmadığını iddia edebilmek için bizzat ABD tarafından yardıma çağırıldı."

Buna rağmen, 1960'larda Küba'da gerçekleşen devletleştirmenin, abluka için yeterli neden olduğu öne sürüldü. Devletleştirmeden etkilenen şirketlerin oluşturduğu bir lobi olan Küba Alacaklıları Birleşik Komitesi, tazminat bedeli olarak 1.8 milyar dolar talep etti; üstelik şart koştukları yüzde 6'lık faiz ödemeleriyle birlikte bu miktar neredeyse iki katına çıkıyordu.

Fidel Castro hükümeti, kamulaştırma bedelinin 20 yıllık bir süre zarfında yıllık yüzde 4.5 faiziyle birlikte ödenmesini öngören 1940 Küba Anayasası'nın 38. Maddesi'nin hükümlerini yerine getirmeyi zaten üstlenmişti.

Bu noktada Olga Miranda şu yorumu yaptı: "Küba hükümeti, ABD ile eşit koşullarda farklılıklarını tartışmaya her zaman açık oldu. Küba Dışişleri Bakanlığı, 1960 yılının Şubat ayında bunu ABD hükümetine bildirdi. Oysa ne yazık ki verilen yanıt, tam da geleneksel büyük sopa diplomasisini yansıtıyordu; uluslararası ilişkilerde çoktan ortadan kalkmış olan bir prensibe dayanılarak, Küba'dan gerekli tazminatı derhal ödemesi istendi."

"Savaş sonrası antlaşmalar," diye devam etti Dr. Miranda, "uluslararası tazminatlarla ilgili olarak, üzerinde anlaşılan bir miktarın toptan ödenmesini öngörür. Bu uygulama, hükümetler arasında tazminat miktarını, ödeme vadesini ve faizleri belirlemek için hükümetleri temsil eden partiler arasında diplomatik görüşmelerle gerçekleşir."

Küba, Büyük Britanya, Fransa, Kanada, İtalya, İsveç, Meksika ve İspanya hükümetlerine ve mülk sahiplerine gerekli tazminatı ödedi. Buna dayanarak Dr. Miranda, diğer ülkelerin tersine ABD'nin kesinlikle kendi vatandaşlarının çıkarlarını korumak için uzlaşmak gibi bir niyeti olmadığının anlaşıldığı sonucuna vardı. 35 yıl boyunca birbiri ardına gelen yönetimler, Küba'da mülk sahibi olan ABD vatandaşlarının haklarını yok saydılar; bunun tek nedeni ablukayı sürdürmek istemeleridir.

ABD Küba politikasını nasıl sürdürüyor? ABD vatandaşlarının kendi hükümetlerinin çevirdiği işlerden haberi oluyor mu?

23 Mart 1964'te, 8'e karşı 1 oyla, ABD Yüksek Mahkemesi şöyle bir karar aldı: "Her devlet, diğer devletlerin bağımsızlığını tanımak, ve kendi sınırları dışında vuku bulduğu sürece başka devletlerin girişimlerini yargılamamakla yükümlüdür. Bu girişimlerin yol açacağı her türlü zararın tazminatının da bu ülkelerin kendi egemenliklerini koruyarak açacağı kanallar aracılığıyla karşılanması gerekir."

Mahkeme şunu ekliyordu: "Söz konusu olan kamulaştırmanın bu ülkenin ve onun eyaletlerinin kamu ahlakı üzerinde yaratacağı feci etkiyi gözönüne almamıza karşın, yine de hem ulusal çıkarları, hem de uluslararası hukuku gözeterek, şimdilik Egemenlik Yasası'nın korunması ve bu olayda gözetilmesi gerektiği kanısına vardık."

Bu hüküm, 1964'te çıkarılan Dış Yardım Kanunu tarafından geçersiz kılındı. Küba'da 6 Haziran 1960'ta çıkarılan tazminat yasasını (no. 861) yok sayan Dış Yardım Kanunu, Küba'daki kamulaştırmaları tazminat ödenmediği gerekçesiyle uluslararası hukuka aykırı ilan ediyordu.

Dünya Çapında Operasyon

Ablukaya yönelik ilk adımlar 1959'da atıldı; buna aşırı muhafazakar gazeteciler ile devrik rejimle yakın bağları olan ve yeni devrimci hükümete karşı sert bir tutum takınılması gerektiğini savunan ABD yetkilileri önayak oldu. Örneğin; daha sonra başkan olacak olan Richard Nixon'ın diktatör Fulgencio Batista ile 1950'lere dayanan bir yakınlığı vardı.

1959 Ağustosu'nun sonunda Küba hükümeti ABD tarafından sübvanse edilen Küba Elektrik Şirketi'ne elektrik için ödenen miktarı yüzde 30 oranında azalttığında, Amerika Yabancı Enerji Şirketi, daha önce söz vermiş olduğu 15 milyon dolarlık krediyi iptal ettiğini

açıkladı.

Ablukayı ilk kez 14 Ekim 1960'ta, Wall Street Journal gazetesi duyurdu, devamı bir hafta sonra geldi. Kennedy'nin 3 Şubat 1962'de imzaladığı Kongre Kanunu'nun 3447 sayılı maddesi de süreci tamamladı.

Washington'un ambargo dediği şey, duruma göre çeşitli nedenlere dayandırıldı: Önce toprağın ve diğer toplumsal ölçütlerin devletleştirilmesiydi; sonra ABD'nin elinde bulunan alanların kamulaştırılması ve tazminatların "ödenmemesi" oldu; sonra Moskova'yla ittifak, Latin Amerika'da "karışıklık", Afrika'daki ulusal bağımsızlık hareketlerinin desteklenmesi geldi, ardından Küba'nın Sovyet perestroykasına benzer reformlar gerçekleştirmeyi reddetmesi, ve şimdi de "demokrasinin eksikliği ve insan haklarına saygının olmaması".

Bütün bunlar Washington'un Küba'nın karşı duruşunu ve bağımsızlığını ezip geçmeyi hedefleyen politikasının kararlılığını gösteriyor; son 35 yıldır Küba'yı 1959 öncesi ekonomik ve siyasi bağımlılığına geri götürmek arzusunda olanlar tarafından yönlendirilen ve gittikçe şiddetlenen bir baskı politikası bu.

Küba toplumunun devrim tarafından bozguna uğratılan ve varlıklarını ABD'de sürdüren kesimi, "Küba sorunu"nu uluslararası ilişkiler düzleminden çıkarıp içişleri gündemine soktu. Küba Amerikan Ulusal Kuruluşu, 1981'den bu yana 200 milyon dolar gibi bir parayı Küba'ya karşı yürütülen politik ve ekonomik savaşı finanse etmek için kullandı.

İşte bu nedenle, Washington ile Havana arasında bugün süren anlaşmazlığın felsefi ya da ideolojik doktrinlerle, ya da eski Doğu-Batı çelişkisiyle pek bir alakası yok. 1959 yılında Küba'dan göç eden 250.000 Kübalı'yla alakası var. Bu Kübalı göçmenler Küba ekonomisinin en güçlü kesimini temsil ediyorlardı, üstelik aralarından pek çoğu diktatörlüğün işkence ve suçlarına maruz kalmışlardı. Bugün, ABD'deki muhafazakar çevrelerde bile, Küba'nın maliyeti ucuz ama vasıflı emek gücü sayesinde ekonomik potansiyelini yeniden değerlendirerek güçlü bir bölgesel ekonomik güç haline gelebileceğini söyleyenler var; şimdilik paralize olmuş durumdaki bu potansiyelin 1958'den sonra yaratıldığının da pekala farkındalar.

Abluka Küba'yı hammadde ve yedek parçadan yoksun kıldı. Fabrikalar kapandı, bu yüzden benimki gibi anneler çocuklarına iç çamaşırı yapabilmek için pamuklu çarşafları kesip biçmek zorunda

kaldılar.

Küba, ticaret yapabileceği ülkeler bulmak için sürekli daha uzak alanları araştırmak zorunda kaldı, çünkü belirgin coğrafi, kültürel ve tarihsel bağlarla bağlandığı doğal ticaret alanı erişilmez durumdaydı. Küba'nın üçüncü dünyada bulunan en büyük ticaret gemisi filolarından birine sahip olduğu için eleştirildiği oldu. Ama çok fazla seçenek yoktu. Tüketim pazarı ve Küba sanayii için gereken ara malların ve hammaddelerin Avrupa ve Asya'dan gelmesi gerekiyordu.

Küba'yı geçen Şubat'ta (1993) tekrar ziyaret ettiğimde... muhteşem hastanelerde çocuk doktorlarının bütün sabahlarını çocuklar için gerekli olan ve çok az bulunan ilaçları sayarak geçirdiklerini keşfettim.... bir kreşin müdürü, 7 yaşından büyük bütün Kübalı çocuklar için olduğu gibi okul öncesi çağdaki çocukların da süt ihtiyaçlarını artık karşılayamaz hale gelme korkusu içinde perişandı... Kübalı çocuklardan ilaç ve yiyeceği esirgeyen bir ambargo konusunda ne hissetmemiz gerekiyor? Ben utanç hissediyorum.

Dr. Benjamin Spock
New York Times'a bir mektuptan, 3 Haziran 1993

Abluka: Küba'ya maliyeti

1959'dan bir yıl önce Küba-ABD ticareti 1 milyar doların üzerindeydi. O zamandan beri hem ticari kayıp, hem de diğer ülkelerden ithal edilen ürünlerin ekstra maliyeti yüzünden, abluka Küba'ya tahminen 38-40 milyar dolara maloldu.

Sosyalist ticari bloğun çöküşüyle birlikte, Küba'nın ihracatı üçte iki oranında azaldı. Küba'nın önündeki tek seçenek Batı ile ticareti arttırmak oldu.

1992 yılında, Küba'nın ABD kaynaklı şirketlerle yaptığı ticaretin yüzde 70'i yiyecek ve ilaç üzerindendi ki bu miktar ithalatının yüzde 15'ini oluşturuyordu (1990'da 533 milyon dolar değerindeydi). Bu ticaret, uluslararası hukuku ve ilaç ve yiyeceğin uluslararası çelişkilerde silah olarak kullanılamayacağını ilan eden ABD yasalarını ihlal eden Torricelli kanunu (Küba Demokrasisi Kanunu) tarafından

yasaklandı.

Ablukanın üstüne bir dizi ekonomik saldırı geldi. 1970'lerde Küba'da domuz yetiştiriciliği gelişmeye başladığında, ani bir domuz hastalığı bizi milyonlarca hayvanı katletmek, birsürü sağlık denetimi ve başka kısıtlamalar uygulamak zorunda bıraktı ve bunlar bize 10 milyon dolara patladı.

Benzer bir durum 1981'de sıtmamn düzinelerle ölüme neden olmasıydı; Küba sivrisineklerle mücadele etme yöntemleri için dünyada başvurmadık yer bırakmadı, oysa uluslararası ilaç firmalarının bize sivrisinek ilacı satması yasaklanmıştı. Ablukayı sıkı tutmak için, Karayipler ve Latin Amerika'da attıkları her adım dikkatle izleniyordu. Sonuçta bunun ülkeme maliyeti 100 milyon dolar civarında oldu.

Carlos Batista, Havana'daki ABD Araştırmaları Merkezi'nde çalışan bir araştırmacı, bu ekonomik savaşın parçası olan başka hastalıklar da olduğunu söylüyor. Bunların arasında, şeker pancarına dadanıp 1988 yılında bütün plantasyonları mahveden ve 220 milyon dolarlık zarara neden olan kırmızı küf hastalığı, 1990 yılında kahvede görülen ve 41 milyon dolar zarara yol açan kahve küfü, 1988'de görülen ve 350 milyon dolarlık zarar veren mavi tütün küfü bulunuyor.

Küba'ya yöneltilen bu tutum, bugün "ekonomik mucize" olarak tarif edilen çarpık ve bağımlı Karayipler ve Latin Amerika "model" ekonomilerine ABD'nin akıttığı paralarla son derece çelişiyor. ABD, "serbest kapitalist pazar"ın "merkezi ortodoks komünist pazar" karşısındaki üstünlüğünü göstermek için bu ekonomileri, Latin Amerika ve Karayipler havzasındaki farklı dinamikler üzerinden şişirdi.

Otuz yılı aşkın bir süredir süren ablukanın, Küba ekonomisini

> *... Bu yanlış adlandırılmış kanun (Küba Demokrasisi Kanunu) teorik olarak şaibeli, uygulamada zalim, seçim yılı itibarıyla alçakçadır... Sakat bir rejimi sürdürebilmek için yaygara kopartan Küba Amerikan topluluğunun etkili bir fesadıdır. Kendileri Miami'de keyif çatarken, yoksul kuzenleri için, onlardan çok acı çeker görünen bu yaygaracı sürgünlerde, sonuçta ahlaksızca birşeyler var.*
>
> *New York Times editöründen: "Yoksul Kübalılara Daha Çok Acı Çektirmek" 15 Haziran 1992.*

Sovyetler ve Doğu Avrupa ekonomilerine bağımlı kılmak gibi zararları da oldu. 1989 yılında Berlin Duvarı yıkıldığında, Başkan Yardımcısı George Bush'un Ronald Reagan'a Soğuk Savaş'ın bittiği ve ABD'nin kazandığını muştulaması da bu yüzdendi; çökme sırasının Küba'da olduğuna inanıyorlardı.

Kübalı göçmenlerin arasında muhafazakar Cumhuriyetçileri destekleyen aşırı sağcı unsurlar, Castro'ya ölümün darbesinin gelmesini beklerken boş durmayıp Küba hükümetine karşı içerden bir ayaklanmaya yol açacağını düşündükleri bir yasama manevrasına giriştiler. Florida Senatörleri Bob Graham ve Connie Mack 1990 baharında, sonradan kabul edilip ABD ticaret yasasının bir parçası haline gelecek olan birer yasa taslağı sundular.

Kongre, Ekim 1990'da Mack Değişikliği olarak bilinen yasayı onayladı. Buna göre ABD dışında yer alan ABD kaynaklı şirketlerin Küba'yla bütün ticareti yasaklanıyordu; Küba ile her türden ticaret yapabilmek için izin şartı getiriliyordu; ve Küba'dan şeker veya herhangi başka bir ürün almaya kalkışan ülkelere çeşitli yaptırımlar uygulanması ve yardımın kesilmesi öngörülüyordu.

Washington'un müttefiklerinin, serbest ticaret haklarını çiğneyen ya da yasal denetimleri altındaki işlerini etkileyen her türlü ABD yaptırımına şiddetle karşı olmaları, Başkan Bush'u kanunun uygulamaya konmasını ertelemek amacıyla veto etmek zorunda bıraktı.

Doğu Avrupa'daki sosyalist ülkelerin ve Sovyetler Birliği'nin ortadan kalkmasının ardından, Küba artık birilerinin "uydusu" olmaktan çıktı. Küba, mal kaynağının yüzde 80'ini ve en büyük pazarını kaybetti. Ada, bir anda sancılı bir sürece girerek ikinci bir ekonomik yeniden yapılanmaya gitmek zorunda bırakıldı.

Küba'nın bu korkunç testten başarıyla çıkamayacağını düşünenler, yapılması gereken şeyin kuşatmayı genişletmek ve derinleştirmek olduğunu düşündüler; kuşatmanın uluslararası hale getirilmesiyle birlikte yoksulluğun bir baskı aracı olarak Küba'yı pes etmeye zorlayacağını umuyorlardı.

Politik Düşman Olarak Bir Başkan

Başkan Bush'un Batılı müttefiklerinden gelen sert uyarılar yüzünden 1990 yılında bir yana bırakmak zorunda kaldığı Mack Değişikliği'nin gölgeleri arasından Torricelli belirdi.

Torricelli, Küba Amerikan Ulusal Kuruluşu'nun bir üyesiydi ve bu

kuruluşun desteği olmadan hiçbir şey yapamazdı. Genç, karmaşık siyasal yönelimler ve aşırı muhafazakar bir düşünce yapısı içinde bulunan bir grup Küba göçmeni, Torricelli yoluyla ABD içinde güç kazanmayı umuyordu.

Torricelli Kanunu denen şey (1992'de kabul edildi), ABD kaynaklı şirketlerin Küba'yla ticaretini sınırlamak suretiyle Küba halkının yaşamsal önemdeki yiyecek ve ilaçları edinebilmesini engellemeyi öngörüyordu. O sırada, bu şirketlerin Küba'yla ticaretinin yüzde 70'ini yiyecek ve ilaç oluşturuyordu. Bu arada, Körfez Savaşı sırasında Irak'a ambargo uygulandığında, ABD insani gerekçelerle yiyecek ve ilaç ticaretini serbest bıraktı.

Kongre üyesi Torricelli'nin Küba Amerikan Topluluğu içinde yeralan aşırı sağcı bir kesim -bu ulusal grubu temsil eden tek eğilim gibi algılanan bir kesim- tarafından güçlü bir baskı altında tutulduğunu kabul etmek için yeterli neden var. Oysa bu topluluğun pek çok üyesinin bugün en büyük derdi, adada bulunan akrabalarının hayatta kalabilmelerini sağlamak. Torricelli kanunu, Florida boğazının her iki tarafındaki Küba'lılara daha fazla acı çektirmekten başka bir işe yaramadı.

Torricelli Küba Amerikan topluluğundan, toplulukta yer alan bir işadamı olan Jorge Mas Canosa'nın kaynağı şaibeli yardımlarıyla 56.000 dolar aldı. ABD'de politika oyunlarının nasıl döndüğünü bilenler, bu fiyatı oldukça düşük bulacaklardır.

Demokratlar Clinton'un iktidara gelmesini isterken Bush da ne pahasına olursa olsun yeniden seçilmek istiyordu. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun "ABD tarafından Küba'ya uygulanan ekonomik, ticari ve mali ambargoya son verilmesi" (47/19) yönünde bir karar almış olmasına karşın Bush, daha önce Bill Clinton'un Florida eyaletini kazanmak için desteklediği kanun tasarısına imzayı attı.

Ordan burdan toparlanmış bir kanun parçası işte böyle kabul edildi -bütün engellere, kongre anlaşmazlıklarına, eleştirilere ve Washington'un müttefiklerinin uyarılarına, basındaki yansımalarına, önde gelen gazetelerin yorumlarına, ve dünya topluluğunun itirazlarına rağmen. O sırada Amerika Ülkeleri Arası İlişkiler Dairesi Başkan Yardımcısı olarak görev yapmakta olan Bernard Aronson, tereddüt etmeden şu açıklamayı yaptı: "Küba Demokrasisi Kanunu bir politika değişikliği değil... Küba'nın politik ve ekonomik olarak izole edilmesini hedefliyor. Yani zaten 30 yıldır yapmakta olduğumuz

şeyi sürdürüyor."

Birleşmiş Milletler kararına karşın, ABD hükümeti dünyanın en etkili kurumunun, Genel Kurul'un 47/19, 38/197, 39/210, 40/185, 42/173, 44/215 ve 46/210 sayılı kararlarını çiğneyerek uluslararası hukukun dışına çıkma kararı aldı. Tarafsız Devlet ve Hükümet Başkanları Hareketi Onuncu Zirvesi'nin ablukayı bir savaş aracı olarak niteleyip kınayan kararı da çiğnenmiş oldu.

Kısıtlamalar Bolluğu

Conneticut'taki Smith College'da ekonomi profesörü olan Andrew Zimbalist'e göre, "ABD'nin Küba'ya karşı mevcut politikası bir anakronizmdir; tutarsız ve üretim karşıtıdır, 1992'de çıkarılan ve Bush ve Clinton tarafından desteklenen Küba Demokrasisi Kanunu'nun ilan ettiği halihazırdaki ekonomik savaş tarafından belirlenmektedir... Küba'nın gittikçe kapitalist pazara bağımlı hale gelmesiyle birlikte, sürdürülmekte olan ABD ambargosu daha da masraflı hale gelmektedir... Küba'nın kapitalist dünya ile serbest ticaret yapmasının önü, sadece ABD ile ticaretine getirilen sınırlamalar yüzünden değil, aynı zamanda ABD'nin Küba'nın üçüncü ülkelerle ticaret yapmasını engelleme girişimleri yüzünden de tıkanmaktadır."

Bugün üçüncü ülkelerdeki ABD tarafından sübvanse edilen şirketlerle her türden ticaret tamamen dondurulmuştur. Bu ticaretin hacmi, 1988 ile 1989 arasında 246 milyon dolardan 332 milyon dolara çıkmış, 1990 ile 1991 arasında da 705 milyon dolardan 718 milyon dolara ulaşmıştı. Bunu sağlayabilmek için üçüncü ülkelerdeki bu kuruluşların karmaşık bürokratik süreçlerden geçmeleri, kendilerini eşitli yasal risklere atmaları ve bazen de, 300 izin belgesi bulunmasına karşın gizlice aracı kullanmaları gerekmişti.

Bütün bunlar artık mümkün değil. Washington'da bulunan John Hopkins Üniversitesi'ndeki araştırmacılar, ülkelerinin 30 milyar dolarlık ticari zararı bulunduğunu ve şirketlerin yıllık kaybının ise 750 milyon dolara yaklaştığını hesapladılar.

1993 yılında Küba hükümetinin Küba vatandaşlarının dolar bulundurmasını serbest bırakması sansasyona neden oldu. O zamana kadar dolar bulundurmak, ancak bazı ticari işlemler söz konusu olduğunda ya da ülke dışında çalışan Kübalılar için serbestti. Küba hükümetinin bu konudaki sınırlamaları kaldırmış olmasına karşın dolar hala yasak kapsamında olan bir döviz; ABD hükümeti tarafından ya-

saklandı.

Örnek olarak ABD vatandaşları, Küba'da kendi ülkelerinin para birimini kullanmaları yasak olduğu için Küba'ya seyahat edemiyorlar. Böylece Küba toplumuyla fiziksel, görsel ya da kültürel temasları engellenmiş oluyor. Bu anlamda kültürel ve insani hakları kısıtlanmış oluyor. Bu politika, Sydney Pollack ve Robert Redford'un Havana filminin çekimlerini Küba'da gerçekleştirmelerine engel oldu; aynı politika, adaya özel sebeple seyahat eden doktorlar, din adamları, bilim adamları ve gazetecilerin günde 100 dolardan fazla harcama yapmalarını da yasaklıyor.

Bu türden ziyaretçilere ayrıca ailelerini ve arkadaşlarını görmek de yasak; kararlaştırılmış limitin üzerinde yaptıkları her harcamayı da bildirmek zorundalar. Eğer ziyaretçiler Küba kökenliyse, Küba ürünleri almak ve ABD sınırlarına sokmak konusunda da bir dizi düzenlemeye tabi oluyorlar. Pek çok göçmen, ailelerine ve ekonomik ve insani yardım olarak Küba'ya, ufak miktarlarda da olsa para göndermek istediklerinde büyük zorluklarla karşılaşıyor.

Uygulamada, ABD federal yetkilileri Küba'ya seyahati yasaklamıyorlar, çünkü bu politik açıdan uygun değil. Bunun yerine ABD'de oturan Kübalıları da kapsamak üzere her türden engel icat ediyorlar. Seyahati zorlaştırıyorlar, uçuşları erteleyip çizelgeleri değiştiriyorlar, harcanan para miktarını kontrol ediyorlar ve kredi kartı kullanımını yasaklıyolar. Ve Miami Herald gazetesine göre, bunların hepsinin nedeni, Küba'nın bu ziyaretlerden yılda yaklaşık 100 milyon dolarlık gelir elde edebilecek olması -Küba yetkilileri bu rakamı son derece abartılı buluyor.

Küba'ya seyahat etmeyi başaranların bir sürü yasağa uymaları gerekiyor: Küba'dan dönüşte yanınızda edebiyat, gazete, müzik ya da süs eşyası götüremezsiniz. Seyahat özgürlüğü için kampanyalar yürüten ve 1993 ve 1994 yıllarında seyahat yasağını delen grupları organize eden kuruluş olan Global Exchange'in yöneticisi Medea Benjamin, Miami Herald gazetesine ülkesine dönerken yaşadığı acı deneyimi anlattı: "Video kasetlerimizi, kitaplarımızı, dergilerimizi, gazete ve makalelerimizi ve anayasadaki ilk değişikliklerle serbest bırakıldığı varsayılan herşeyimizi elimizden aldılar. Üzerinde "Küba sizi bekliyor" yazdığı için 14 yaşındaki bir çocuğun kazağını üzerinden çekip çıkarttılar... Anayasal hakkımız olan seyahat özgürlüğünü uyguladığımız için, 10 yıla varan hapis cezaları ve 250.000 dolara

kadar ulaşan para cezaları ile karşı karşıya bulunuyoruz. Seyahat etmenin bir suç olduğu tek Batı ülkesi ABD..."

Bu tür girişimler sayesinde, Küba'ya seyahat yasağının kaldırılmasına yönelik Yürütme'nin bazı kesimlerince de desteklenen bir hareket doğdu. Ancak Başkan Clinton, Miami'deki politik lobiye bir darbe vuracak olan bu değişikliğin imzalanmaması için Castro-karşıtı göçmenlerden gelen baskıya boyun eğmeye devam ediyor.

Abluka, tek seçeneği telefonla bağlantı kurmak olan parçalanmış aileleri de etkiliyor. Küba ile ABD arasında her yıl 40 milyon telefon görüşmesi yapılmaya çalışılıyor. Fakat bunların ancak 400.000 tanesi gerçekleşebiliyor, çünkü yeterince hat yok. Okyanusun dibinde 143 tane "ambargo kapsamında" bulunan telefon hattı bulunuyor. Bu hatların tekrar açılması sadece AT&T'ye 1994 yılında tam 27 milyon dolarlık bir gelir getirir. Kübalı uzmanlar bu eski sualtı kablolarını onarmak için gönüllü çalışmalar yaptılar, ancak Küba'nın mali ve teknolojik gücü bunları onarmaya ya da yenilemeye yetmiyor.

Telefon hizmetlerinin Küba'ya ait bölümünün ödemeleri ABD bankalarınca dondurulduğu. Eğer bu para yeniden işleme sokulsaydı, o zaman tam kapasite işleyen bir telefon hizmetinin kazançları da gözönüne alındığında Küba'nın telekomünikasyon endüstrisinde atılım yaratacak miktarda gelir sağlanmış olacaktı. Bir çok aileye mutluluk getirecek ve milyonlarca insan haklarını yeniden elde edecekti.

Aslında abluka İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 12 maddesini ihlal ediyor. Bunların arasında Küba karşıtı politikaları protesto eden ve sonunda adları ve fotoğraflarını FBI dosyalarında bulan ABD vatandaşlarının hakları da var.

Miami'de terör açıkça uygulanıyor. En hain uygulamalardan biri de Kübalı ressam Manuel Mendive'nin yaptığı ve Küba sanatının klasikleri arasında sayılan "El pavo real" resminin yok edilmesi oldu. 1993 yılında Americas Watch derneği, ifade özgürlüğünün sürekli ihlal edilmesini ve Florida'da Küba topluluğunun sağ kanadına karşı çıkma cüreti gösteren ve abluka aleyhinde konuşanlara karşı uygulanan politik ve fiziksel baskıları şiddetle kınadı.

FBI verilerine göre 1980'lerin sonlarında Dade şehrinde Cubanacan, Machi Viajes a Cuba ve Marazul Charters seyahat acentalarına bombalı saldırılar gerçekleşti. İspanyol Gıda Pazarı, Küba Sanatı ve Kültürü Müzesi, Miami Küba Araştırmaları Enstitüsü, ilaç ve kargo

şirketleri olan Cubaenvios, Va Cuba, Miami Cuba, Bele Cuba Express, bunların yanısıra, Miami Küba Araştırmaları Enstitüsü Başkanı Maria Cristina Herrera'nın, Küba Sanatı ve Kültürü Müzesi müdürü Ramon Cernuda'nın, Küba ile serbest ticareti destekleyen G: ise da Hidalgo'nun oturdukları evler ve Maria Herrera'ya yönelik saldırıyı kamuoyuna duyurduğu için WQBA-AM adlı radyo istasyonu benzer eylemlerden paylarını aldılar.

Kimsenin bu eylemleri durdurmaya niyeti yok çünkü bunlar hükümet tarafından cesaretlendiriliyorlar. İngiliz şirketi Euromoney tarafından düzenlenen iki konferans çerçevesinde Küba'daki yatırım olanaklarını değerlendiren ABD şirketleri, Hazine Müsteşarlığı, FBI ve CIA tarafından yakın takibe alındılar. Küba sınırları içinde petrol aramak ve çıkarma imtiyazı isteyen birçok uluslararası şirket, diplomatların oluşturduğu lobiler ve sözde gazetecilerin kendilerini bu bölgenin ABD'nin mülkiyetinde olduğu konusunda uyarmaları yüzünden vazgeçmek zorunda kaldı.

Kasım 1993'te, Washington Times gazetesi, ABD'nin eski Honduras büyükelçisinin Küba ve Honduras arasında her türlü ticari, politik ya da diplomatik bağlantıyı engellemek için nasıl sürekli çabaladığını açıkladı. 1994 yılının başında da, İngiltere'de yayınlanan Financial Times gazetesi de Küba'da yatırım yapmayı planlayan işadamlarının ABD hükümetinin yetkilileri tarafından uyarıldıklarını bildiriyordu.

"Bu uyarılar", diyordu adı açıklanmayan bir ABD yetkilisi, "yalnızca Karayiplerdeki ülkelere değil Avrupa, Kanada ve Latin Amerika ülkelerine de yapıldı... İnsanlara Küba'ya yatırım yapmamaları gerektiğini söyleyemeyiz, ancak Küba'nın politik ve ekonomik durumu değiştiğinde bundan onları haberdar ediyoruz, çünkü gerçek mülk sahipleri mallarını kurtarmak ya da yüklü bir tazminat almayı isteyeceklerdir. Bazıları ikisini birden istiyor."

Yok canım, Küba'nın sahipleri orada çalışan, orada yaşayan ve ülkesini savunan insanlar değiller! Bu yaklaşım yalnız Kübalılara değil, Cubanacan şirketine 40.000 dolarlık kişisel sağlık ürünleri satmış olan bir Meksikalı işadamına karşı da büyük bir hakaretti. Meksika'da bulunan ABD konsolosluğundan bir yetkili, bir öğlen yemeğinde Meksikalı'ya gidip, Havana'ya iki konteyner dolusu mal satmaktansa ABD'nin güney eyaletlerine 1.5 milyon dolarlık mal satmanın kendisi için daha hayırlı olacağı tavsiyesinde bulundu.

Ambargonun hikayesi anlatmakla bitmez. ABD dışında faaliyet gösteren şirketlerin bile nasıl bir sürü inanılmaz bahaneyle kontratlarını iptal etmek, kredileri geri çekmek, sözleşme şartlarını yerine getirmemek zorunda kaldıklarına dair pek çok ifade var. Bu türden olaylar son zamanlarda Küba'daki turizm pazarıyla ilgilenen tur operatörleri ve oteller zincirlerinin başına geliyor.

Bunlara en iyi örnek, Küba'nın kuzeyinde kurulacak Cayo Coco turist merkezi için yatırım yapan İspanyol şirketi Tabalcalera'ya olanlardır. Pek çok insanın iyi niyetine, Küba turist ticaretine yönelik ilginin artmasına ve Küba'ya yatırım yapmanın avantajlarına karşın, batırılmakla tehdit edilen Tabacalera projeden çekilmek zorunda kaldı. Sonunda projeyi Guitart Hotels aldı ve büyük baskılara karşın 1993'te başarıyla tamamladı.

Kısıtlamalar bazen saçmasapan durumlara neden oluyor, Mihail Garbaçov'un 1989 Küba ziyaretinin CNN televizyonunda yayınlanması sırasında olduğu gibi. Havana Libre Hotel'in lüks stüdyosunda, bir CNN yetkilisi, büyük ihtimalle ABD Hazine Müsteşarlığı'ndan gelen bir direktifle, Atlanta'ya geri götürülemeyeceği anlaşılan video kasetlerini, Küba kullanamasın diye yok etmeye uğraşırken ne azaplar çekti.

Havana'da gerçekleştirilen 1991 Pan-Amerikan Oyunları'nda, ABC televizyonunun yaptığı yaym için Küba'ya ödeme yapmasını önlemek için binbir çeşit engel yaratılmıştı. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin geçen on yıl boyunca bütün uluslararası spor yarışmalarında uyuşturucu testi yapma yetkisini verdiği Hewlett Packard firması ve 1992'de Havana'da gerçekleşen Dünya Atletizm Kupası'nın geleneksel sponsoru Coca Cola da aynı dertten muzdarip oldu.

Ticarete Yönelik Saldırı

Havana'daki Dış Ticaret Bakanlığı'nın camlarına yapıştırılmış 1960'tan kalma bazı çıkartmalar, çalışanları ve ziyaretçileri şöyle uyarıyor: "Dikkat. Düşman dinlemede..." Bu paranoyakça görünebilir, ama değil. Washington'un Küba ticaretini izleyebilmek için yürüttüğü haberalma operasyonları sağolsun, adadaki işadamları işlerini büyük gizlilik içinde sürdürmek, bazen de yeraltı operasyonları gerçeklestirmek zorunda kalıyorlardı. Fidel Castro, ABD tarafından kontrol altında tutulan antitoksik bir ilacın, genç adam Rolando Perez Quintosa'nın hayatını kurtarabilmek için nasıl gizlice ele geçi-

rildiğini açıklamıştı.

Bütün dünya, Küba'nın ticaretle uğraşmadığına inandırıldı. Bu, son 35 yıldır Küba ile dünyanın kalanı arasında gerçekleşmiş olan ticareti gözardı ediyor, Küba'nın endüstriyel ve bireysel tüketimini karşılamak üzere pazarlamak için hiçbir ürünü, hammaddesi ya da donanımı bulunmadığını varsayıyor. Bu hikayeler, ABD hükümetinin temsilcilerinin dünyanın Küba ticaretini yok saymasını sağlamak için uyguladığı polisvari yöntemleri örtmek için koyu bir sis perdesi işlevi görüyor. Bu yöntemler özellikle Küba'nın en önemli ihraç ve ithal mallarına karşı yöneltiliyor: şeker, nikel ve petrol. 1962'de ablukanın yasal olarak kabul edilmesinden önce de bir sürü kısıtlama vardı; örneğin ABD pazarında Küba şekerine uygulanan kota azaltılmıştı. Bugün, Küba ekonomisinin turizm ve diğer sektörlerine yatırım yapmak isteyenleri vazgeçirmek ve Küba'nın uluslararası pazarda faaliyet göstermesini engellemek için çaba gösteriliyor.

Küba Dış Ticaret Bakanlığı'nın Avrupa ve Kuzey Amerika departmanında çalışan Maria de la Luz B'Hamel, 1980 ve 1983 arasında ABD hükümetinin, ABD'ye ithal ettikleri hiçbir üründe bir gram bile Küba nikeli bulunmayacağına dair anlaşmalar imzalamaları için Küba'nın önemli nikel pazarları olan İtalya, Fransa, Japonya, Almanya ve Hollanda'yı nasıl zorladığını anlattı.

"Bu anlaşmaya Sovyetler'in karşı çıkması üzerine ABD, 1983'ten 1991 Kasımı'na dek nikel içeren hiçbir Sovyet malı almadı, sonunda eski Sovyetler Birliği anlaşmayı kabul etti." Bu anlaşma hala yürürlükte.

Benzer bir şekilde, Küba şekeri ithal eden şirketler, dünyanın en büyük şeker alıcısına satış yaparken yürürlükteki anlaşmaları ihlal etmemek için bağımsız depolar bulmak zorunda kaldılar. Örneğin, en büyük ticaret ortağı ABD olan Kanada'nın Küba şekeri bulundurabilmek için bağımsız silolar, bürolar ve işçiler bulması gerekiyor.

Bunlar diğer mallara ve Küba ile ticaret yapan diğer bütün ülkelere de uygulanıyor. ABD Hazine Müsteşarlığı, periyodik olarak Küba'yla bağlantısı olan şirketlerin listesini dolaşıma sokuyor. Sadece 1989 yılında bu listelerden 8 tane yayınlandı. Listelerde üçüncü ülkelerde yasal olarak kurulmuş olan ticaret şirketlerinin yanısıra kişiler, bankalar ve denizcilik kuruluşları da bulunuyordu. Bu listeler, ABD yasalarına tabi olan kişi ve kuruluşları, kara listede bulunanlarla ilişki kurmaktan men etmek için hazırlanıyordu. Bu, ABD'nin sa-

hiplenmeye bayıldığı serbest ticaret ilkesini ayaklar altına alıyor. Listelere bir de suç dosyası eşlik ediyor. Buyrukları yerine getirmeyenleri 50.000 dolar para cezası ve/veya 10 yıl hapis bekliyor.

Listelerin yanısıra, Küba'yı ilgilendiren her türlü ticari girişim, durdurmak amacıyla yakından izleniyor. Çok kereler, Küba ile ilgili bir anlaşma bağlamayı başaran işadamlarının, anlaşmanın kısa bir süre sonra iptal edildiğini, ya da daha kötüsü, anlaşma ilaç gibi insani bir konuyla ilgili olduğu halde kapıların suratlarına kapandığını görmekten duydukları korkunç kedere tanık oldum.

İlaç ve sağlık teknolojisi ithal eden Küba şirketi Medicuba'nın buna benzer bir çok deneyimi var. Medicuba, kalp atışlarında düzensizlik ya da üreme organlarında anormallik gibi problemleri test edebilmek için gerekli ilaçları da içeren ecza malzemesi için sadece bir yıl içinde ekstra 45 milyon dolar ödemek zorunda kaldı.

İlaç, ilaç teknolojisi ya da Sigma ve Talgrex Uluslararası İhracat gibi şirketlerin donanımları için, Küba genellikle liste fiyatının yüzde 80'inden yüzde 140'ına varan oranlarda fark ödemek zorunda kalıyor.

Kitaplar da ambargonun sınırları dışında değil. 1989 yılında, Leyland otobüsleri olayının bir benzeri oldu. Küba'nın geleneksel olarak ilaç ve tedavi teknikleri üzerine uzmanlık kitapları satın aldığı İspanyol şirketi Editorial Interamericana'nın hisseleri, McGraw Hill yayıncılık şirketi tarafından satın alındı. Bu da, bu kitapların Küba'ya satışının engellenmesiyle, Kübalı doktorların ve bilim adamlarının yeni bilimsel ve medikal literatürden uzak kalmasına neden oldu.

Medicuba defalarca astım ya da şeker hastalığını hafifletmek, ya da bir salgınla başedebilmek için ilaçlar satın almaya çalıştı, her seferinde ABD'nin yaptırımı, kontrolü ya da etkisi altında olmayan ancak çok kısıtlı bir pazar bulabildi.

Çoğunlukla ticaret uzak ve dağınık olduğu için nakliyat çok pahalıya geliyor. Buna bir de diğer ülkelere giden karların geri dönemeyecek olması ve Küba'ya yönelik kısıtlamalar yüzünden parayı dolar dışındaki bir para birimi ile ödeme zorunluluğu ekleniyor.

Medicuba bürolarında iş genellikle gerginlik içinde yürüyor. Bir keresinde astım için Salbutamol yetersizliği başgösterdi. Ülkenin eczanelerinde hiç kalmamıştı ve hastanelerde de çok azdı. Satın alıp Küba'ya getirme girişimleri her seferinde hüsranla sonuçlamyordu. Nihayet, Avrupa'da Cubana havayollarına önemli miktarda bir yük-

leme yapıldı.

Ne yazık ki bu tek örnek değil. Küba'da yaşayan her bin kişiye 16.5 şeker hastası düşüyor. Elli Lilly Co., insülinin dünya çapında üretimini tekelinde bulunduruyor ve fiyatlarını belirliyor. Aralarında çocukların da bulunduğu Kübalı şeker hastaları birkaç kez ölümün eşiğine geldiler; çünkü bu şirket en azından üçüncü ya da dördüncü ülkeler aracılığıyla ya da insani bir lütuf olarak bile bu ilacı Küba'ya satmayı reddediyordu. Küba ilacı binlerce kilometre uzaklarda aramak zorunda kaldı.

Aynı zamanda Küba, bu önemli malzemeleri çok uluslu şirketler tarafından kontrol edilen pazarlardan tedarik edebilme savaşını sürdürebilmek için Üçüncü Dünya'nın en gelişmiş ilaç ve biyoteknoloji sanayiini geliştirdi.

"Teslim ol menenjit B!", Arjantin gazetesi Pagina 12'nin, Küba'nın ürettiği ve bu tip menenjiti önleyebilecek tek aşı olan Va-Men-Goc aşısının ülkeye girebilmesi için verilen savaşın sonucuna ulaşmasını kutlamak için attığı manşetti. Yüzlerce insanın ölümünden sonra bile Arjantin yetkilileri ve bilim adamları, aşıyı almamaları için ABD'den baskı görmeye devam etmişlerdi.

Yiyecek ithalatı da benzer bir hikaye. 1991 yılında Moskova'da Alimport'un Kübalı temsilcisi Leonor Dominguez'i gördüm. Öfke ve früstürasyon içinde ağlıyordu; bebek maması için kontratı o zamanın ABD Devlet Bakanı James Baker'ın Sovyet başkentini ziyaretinin hemen ardından iptal edilmişti. Aynı sıralarda Sovyet şirketlerinde Küba'dan şeker alımından sorumlu bazı yöneticilerin ortadan gizemli bir şekilde kaybolması sonucu diğer firmalarla yapılan şeker anlaşmaları da iptal edildi.

Yiyecek ithalatından sorumlu Küba şirketi Alimport, 1992 Torricelli kanununun en büyük kurbanlarından biri oldu. Sadece o yıl, dondurulmuş tavuk alabilmek için ekstra 40 milyon dolar nakliye parası ödenmesi gerekti. Bir sonraki yıl, malların naklini sağlama konusundaki zorluklar daha da büyüdü. Bir örnek vermek gerekirse, 1993 yılında, kanunun sonucu olarak, tavuklar için kullanılan soya unu ve çocuklar için süt gibi temel ürünlerin varışında ciddi gecikmeler yaşandı.

İki olayda da sorun ulaşımdan kaynaklandı. Soya unu satın alınmıştı ama Küba'ya getirilemiyordu. Çünkü Torricelli kanunu, gemicilik şirketleriyle anlaşmayı zorlaştırmıştı. Sonuç yumurta kıtlığı ol-

Ne olursa olsun, ABD-Küba ilişkilerine farklı bir perspektiften yaklaşan insanların sayısı gittikçe artıyor. ABD'deki Kübalı topluluğun arasında liberallerden merkez sağda bulunan Küba Değişimi'ne, Küba Amerikan Çalışma Komitesi'nden Küba Amerikan Koalisyonu'na kadar pek çok örgütün yanısıra, her zaman yaptırımlara karşı çıkmış olan, birlik ve insani yardım için kendi hayatlarını ve çıkarlarını tehlikeye atarak eylemler düzenlemiş olan Küba İşçileri Derneği, New York'taki Antonio Maceo Örgütü ve Casa las Americas gibi ilerici gruplar da yer alıyor.

ABD içinde de farklı görüşler bulunuyor. Bunların arasında John Hopkins'te akademisyenlik yapan Wayne Smith, Havana'daki ABD Dairesi eski yöneticisi, İkinci Dünya Savaşı, Vietnam, Domuzlar Körfezi ve Füze Krizi'nde görev almış uzmanlardan oluşan ABD delegasyonu, ablukaya şiddetle karşı çıkıyorlar. ABD delegasyonu, Havana'da kamuoyuna şöyle bir duyuru yaptı: "Küba, ABD barışı ve güvenliğini tehdit etmiyor, ama Kübalılar ABD ablukası altında büyük zorluklarla karşı karşıya bulunuyor. Küba'nın demokrasi anlayışı bizimkinden farklı. Ama ne olursa olsun, ulusların kendi politik sistemlerini, kültürel ve tarihsel gelenekleriyle uyumlu bir biçimde savunmaları en doğal haklarıdır. İşte bu yüzden savaşta görev almış olanlara ve ABD vatandaşlarına, Kongre'den Torricelli Kanunu'nu iptal etmesini talep etmeleri çağrısında bulunuyoruz."

ABD Piskoposlar Konferansı Politik Komisyonu başkanı Başrahip John R. Roach da sivil haklar için mücadele eden dini lider Peder Jesse Jackson gibi, ülkesinin uluslararası hukuka ve kendi kaderini tayin hakkına saygı göstererek Küba'yla ilişkileri normalleştirmesi gerektiğini düşünüyor. 1993 yılında Jackson şöyle söylemişti: "Bu yarıkürede Soğuk Savaş'a bir son vermek ve ticaret ve seyahati serbest bırakmak zamanı çoktan geldi... Ekonomik kuşatma, petrol alımına darbe vuruyor, Küba'nın üretim kapasitesini düşürüyor, yokluğa sebep oluyor ve CIA'in hükümeti devirmeye çalışacağı korkusunu güçlendiriyor."

Yakın zamanlarda, Peder Jackson ve onun yönetimindeki Gökkuşağı Koalisyonu, Dinlerarası Cemaat İşleri Kuruluşu ile, Küba'ya uygulanan yaptırımlara karşı girişimleri koordine etmek için güçbirliğine gitti. Bu ve benzeri girişimler, ilk kez medyadan da destek kazandı. Washington Post, New York Times, Wall Street Journal, Journal of Commerce gibi gazetelerde ve World Trade dergisinde bu yönde makaleler ve yorumlar yayınlandı.

ABD'li Seçmenler ve Abluka

Time ve CNN tarafından yaptırılan bir kamuoyu araştırmasının sonuçlarına göre "Amerikalılar'ın yüzde 64'ü Castro ile diyaloğa hazır, büyük çoğunluğu ise -yüzde 51- ambargonun kaldırılmaması gerektiğini düşünüyor." Time, 12 Eylül 1994.

1992 yılında Tarrance Grubu tarafından yaptırılan ankete göre, Amerikalılar'ın yüzde 67'si Küba'nın ABD güvenliğini tehdit etmediği kanısında; yüzde 47'si ABD'nin Küba ile diplomatik ve ekonomik ilişkileri yeniden tesis etmesi gerektiğinde anlaşıyor; yüzde 65'i ABD'nin Küba'ya yatırım yapmamaları için diğer ülkelere dayatmada bulunmasını doğru bulmuyor; ve yüzde 53'ü de Küba'ya seyahat yasağının kaldırılmasını istiyor.

ABD Latin Amerika İlişkileri Komisyonu tarafından 1992'de yayınlanan bir anket sonucuna göre, hem Demokrat hem Cumhuriyetçi seçmenler Küba'yla daha yakın ilişkiler kurulmasını savunuyor; yüzde 58'i posta ve telefon hizmetlerinde Küba'ya uygulanan kısıtların kaldırılmasından yana; yüzde 53'ü seyahat yasağının kalkmasını istiyor; yüzde 46'sı Küba'yla ekonomik bağlar kurmayı destekliyor; ve yüzde 47'si de olağan diplomatik ilişkiler kurulmasından yana.

İspanyol-amerikalılar: Küba Ablukasına Karşı Tutumları

Stratejik Araştırma Şirketi tarafından 1994 yılında 10 ABD şehrinde 4.800 İspanyol-amerikalı'ya uygulanan anket sonucunda, yüzde 40'ının Küba'ya uygulanan ambargoya karşı olduğu görüldü (sadece yüzde 23'ü ambargoyu destekliyor, yüzde 37'sinin bu konuda bir fikri yoktu).

Miami'deki sonuçlar da benzer birö şekildeydi, yüzde 40'ı ambargoya karşıydı, yüzde 36.5'i destekliyordu, yüzde 23.6'sının fikri yoktu. (Anket yapılan kişilerin yüzde 59'u Küba Amerikanları'ydı)

Stratejik Araştırma Şirketi Başkanı Dick Tobin, sonuçların Miami'de sessiz bir muhalefetin bulunduğunu gösterdiğini belirtti. Florida Üniversitesi Küba Yatırımları Enstitüsü'nün yöneticisi Lisandro Perez, 1993 yılının Temmuz ayında Miami Herald gazetesi tarafından yaptırılan bir anketin de benzer sonuçları verdiğini söyledi.

(Kaynak: Miami Herald gazetesi, 2 Şubat 1994)

Demokratların temsilcilerinden Charles Rangel, yaptırımların kaldırılmasından yana çıkan ve Küba'yla serbest ticaretin sağlanması için bir yasa önergesi veren (HR 2229) bir başka kişi. Ticaretin, seyahatin ve komünikasyonun tümüyle serbest bırakılması çağrısında bulundu. Rangel şöyle diyordu: "Adayı izole etmeye çalışmak ve Küba halkını yoksulluğa mahkum etmenin sorumluluğunu üzerimize almak yerine, ülkeye düşünce ve mal akışını serbest bırakırsak, Küba'da demokrasi ve insan haklarının korunmasına daha iyi hizmet etmiş oluruz." Bu önerisi şimdi Kongre'de her iki partinin üyelerinden de destek görüyor.

ABD Kiliseleri Konseyi ve Piskoposluk Konferansı sırasında, ABD'nin önde gelen anayasa avukatı William Kunstler gibi, eski ABD Başsavcısı Ramsey Clark da benzer düşünceler savundu. Bu bakış açısı, muhafazakar kesim içinde bile yansısını bulmaya başladı; Başkan Reagan'm ulusal güvenlik danışmanı Roger Fontaine, Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi'nden Ernest Preeg, ve Hoover Enstitüsü'nden William Ratliff bunların arasında yer alıyor.

Küba bazılarına göre Soğuk Savaş'ı çağrıştırıyor. Biraz da bu yüzden yönetim, ABD'nin küçük ulusal grupların kan davalarına alet olduğunu kamuoyuna açıklamayı kabullenemiyor.

Bazılarına göre ablukanın asıl derdi Fidel Castro figürünü ortadan kaldırabilmek; ancak tek parti yönetiminde devlet eliyle yürütülen bir ekonomiye sahip olan Vietnam'a karşı yaptırımların, savaşın yenilgisi ve binlerce ölüye rağmen kaldırılabilmiş olması düşünüldüğünde bu yaklaşım geçerliliğini yitiriyor.

Bunları bir yana bırakalım, ABD'de yakın zamanda yapılmış araştırmaların da gösterdiği üzere, eğer abluka kaldırılırsa ABD şirketlerinin önünde bir yıla kalmadan 1.3 ila 2 milyar dolar arasında hacme sahip bir ihracat pazarı açılacak. Küba'ya ilk etapta 500 milyon dolarlık pirinç, 100 milyon dolarlık tahıl, 60 milyon dolarlık ecza malzemesi ve 95 milyon dolarlık kimyasal madde satabilecekler.

ABD'nin nakliye masraflarında da azalma olacak, çünkü sanayisi için gereksindiği nikeli, turunçgiller konsantrelerini, rom, tütün, balık, deniz ürünleri ve Küba biliminin ürettiği ilaçları sadece 90 mil açığından elde edebilir hale gelecek. Üstüne üstlük, Karayipler ile ticaretin serbest bırakılması, ABD şirketlerinin buralardaki tesislerine doğrudan kazanç sağlayacak ve bölge ekonomisinin lehine olacak.

John Hopkins üniversitesi'nde görevli araştırmacı Donna Rich Kaplowski'ye göre, şu anki ABD yönetimi, Küba'ya verdiği zarar kadar kendi ülkesine de zarar verdi. İş çevreleri, kaybedilen fırsatlar konusunda ABD Ticaret Bakanlığı'na baskı yapıyor. Pek çoğu Küb ı-lı işadamlarına yaklaşmanın yollarını arıyor, ya da Kentucky Fried Chicken'ın 1992'de yaptığı gibi adaya araştırma heyetleri gönderiyor. Dünyanın heryerinde şirketler, yöneticiler ve bankalar dikkatlerini Küba'nın sunduğu yatırım olanaklarına çeviriyorlar, ve bir çok ABD şirketi kendi hükümetlerinin aptalca davranışlarından şaşkınlığa düşüyor.

Turizm sektöründe faaliyet gösteren İspanyol oteller zincirlerinin yatırımlarının ateşli bir destekçisi olan Küba'daki İspanyol elçiliği ticari ataşesi, bir söyleşide şunu söylüyordu: "Eninde sonunda ABD ambargosu kaldırılacak, o zaman İspanyol otelleri ABD'li turistleri ağırlamaya hazır olacak."

Küba'ya gelince, Başkan Yardımcısı Carlos Lage'nin yorumu şöyle: "Bütün dertlerimiz bir anda bitmeyecek tabii, ancak çözümleri son derece kolaylaşacak. Üretimimizi arttırmasak bile, her yıl fazladan yüzbinlerce milyon dolar kazanabilir hale geleceğiz."

Yine de, ablukanın kaldırılması uzun vadeli ve düşük faizli kredi musluklarının açılması anlamına gelmeyecek; kısa dönemde kar edebileceğimiz yatırımlar anlamına da gelmeyecek, çünkü ablukanın baskısı ortadan kalksa bile dünyayı egemenliği altında bulunduran mali kuruluşlarla anlaşmak zorunda kalacağız; borçlar ödenmediği sürece kimse kredi vermeyeceği gibi, ulusal bağımsızlığımızı tehdit eden ve toplumsal bedeli ağır olan ekonomik yaptırımlar da uygulayacaklardır.

Eşit şartlar altında bile, Küba malları kotalarla belirlenen pazar koşullarında rekabet etmek zorunda kalacak. Gelişmiş ülkelerin tekelinde bulunan ileri teknolojileri de uygulayamayacağız. Şimdiye kadar, ekonomik küreselleşmenin bütün avantajları sanayileşmiş Kuzey tarafından azgelişmiş Güney'in zararına kullanıldı.

Eğer bugün ablukanın kaldırılmasına karar verilseydi, Antiller'in büyük bölümü kendisini fırsatlarla dolu ve tehditlerden uzak bir yolun başında bulacaktı; ancak satın almak için bütçesi olmayacaktı, yapısal ve teknolojik yenilenme ihtiyacı içinde, borçlara gömülmüş bir halde ekonomik yetersizliklerle boğuşurken, yine de sorunların üstesinden gelmek için fazla şansı olmayacaktı.

Belki herşey daha kolay olacaktı; ama Küba halkı için asıl önemli olan şey, Washington'un politika değişiklikleri için değil, bugün ve gelecek için çok çalışmak. Kaynaklar olmadığı sürece şimdiki harcamalarımızın temel ihtiyaçlarla sınırlı olması gerekiyor; yanılsamalar halkımıza zarar verebilir.

"ABD'nin Küba'ya uyguladığı ablukayı kaldıracağına dair en ufak bir işaret bile görmüyoruz" diyor Carlos Lage. Küba Dışişleri Bakanı Roberto Robaina da "Yönetimin değişeceğini sanmıyorum" diyor . Bu arada, Başkan Clinton da şöyle bir açıklama yaptı: "Küba'nın - ya da yönetimin, Fidel Castro hükümetinin-, bizim kendi politikalarımızı değiştirmeden önce karşıdan bekleyeceğimiz türden değişiklikleri yapmak istediğine dair en ufak bir işaret bile görmüyorum".

Bir çelişki, iki tutum ve iki kavram: Kimseye muhtaç olmadan, kendileri için, kendileri olmak isteyen Kübalılar. Küba'nın kendi tercihleri olamayacağı, kendisi ne istiyorsa onun olması gerektiği konusunda ısrar eden ABD.

Bütün olup bitenlere rağmen, ablukayı kanun dışı, adaletsiz, ahlak dışı ilan eden ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni ihlal ettiği için kınayan dünya çapında forumlara rağmen, ABD kendi çıkarlarına ters düşen ablukayı sürdürüyor; ama ablukanın Küba sosyalist projesini yok etme ve hükümeti devirme çabası başarılı olmadı. Küba'nın varlığı ve azimli direnişi bu saldırgan politikanın yenilgisini simgeleyen bir anıt haline geldi.

Soğuk Savaş'ı hala sürdüren Demir Perde bu; pekçoklarının görmezden gelmeye çalıştığı Karayip Duvarı. Bu duvar Küba'yı yalnız bırakmayı hedefliyor, ama bütün beklentilere karşın Küba direnmeye ve gelişmeye devam ediyor.

Eğer Abluka Kaldırılsaydı...

* ABD, Küba'ya 400 milyon dolarlık tahıl satışı gerçekleştirebilirdi

* ABD, Küba'nın gübre ve böcek ilacı ihtiyaçlarını karşılayabilirdi (tutarı 150 milyon dolar civarında)

* ABD, Küba'ya 300 milyon dolar tutarında tarımsal ihracat gerçekleştirebilirdi

* Küba, ABD ilaçlarına 90 milyon dolar ödeyebilirdi

* ABD Küba'ya 20.000 ton pamuk, 5.000 ton polyester ve suni ipek ve 1 milyon dolarlık iplik satabilirdi

* Küba'dan turunçgiller almak suretiyle ABD'nin nakliyat masraflarında yılda 34 milyon dolarlık bir azalma sağlanabilirdi

* ABD Küba'nın nikel ihracatının yüzde 60'ına sahip olabilirdi

* Küba şekeri almak yılda 6.5 milyon dolar daha ucuza gelebilirdi

* Deniz ürünleri, kahve, tütün, rom, bal ve mermer Küba'dan çok daha ucuza ithal edilebilirdi

* ABD turizm sektörü ve yolcu hatları yılda yaklaşık 1 milyar dolar kazanabilirdi

Ticaret olanakları

1992 yılında, John Hopkins Üniversitesi tarafından yayınlanan rapora göre, eğer normal ticari ilişkiler kurulursa, ABD ile Küba arasında toplam ticaret hacmi birkaç yıl içinde yıllık 6.5 milyar dolara ulaşacak. Küba şu anda 4 milyar dolar tutarında mal ithal ediyor.

Bu Arada;

* Meksika ve İtalyan şirketleri Küba'nın uluslararası telefon sistemini geliştirmek için milyarlarca dolarlık ortak projeler imzaladılar

* Avrupa, Kanada ve Latin Amerika şirketleri, Küba sahilleri açıklarında petrol arama çalışmaları yapıyor

* İspanya ve Kanada oteller zincirleri turistik yatırımlar yapıyor

* İsrail, turunçgiller üretimi ve pazarlaması için Küba'yla ortak bir proje yürütüyor

(Kaynak: "ABD-Küba ticareti için yeni olanaklar", Donna Rich Kaplowitz ve Michael Kaplowitz. Nisan 1992, John Hopkins Üniversitesi Yayınları.)

Ablukanın sonuçları

Roberto Robaina
Küba Dışişleri Bakanı

Küba Dışişleri Bakanı Robaina, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yazdığı 25 Nisan 1993 tarihli bir mektubunda ablukanın sonuçlarını değerlendirdi:

BM Genel Kurulu'nun 47/19 sayılı "Küba'ya ABD tarafından uygulanan ekonomik, ticari ve mali ambargoya son vermenin gerekliliği" konusundaki kararını ilgilendiren detayları bildirme lütfunda bulunduğunuz 14 Nisan 1993 tarihli notanızı gözönüne alarak, Küba Cumhuriyeti adına size kendimi takdim etme şerefini üstleniyorum. Küba halkı ve hükümeti Birleşmiş Milletler'in, uluslararası hukukun ve uluslararası ilişkileri düzenleyen kurallar ve ilkelerin apaçık ihlali olan bir durumu düzeltme yeteneği ve isteğinden kuşku duymuyor.

Genel Kurul'un 47/19 sayılı kararı, uluslararası topluluğun bir parçası ve Birleşmiş Milletler'in bir üyesi olarak ABD'nin "sonuçları başka devletlerin egemenliğini, onların yasamaları altında bulunan kişi ve kuruluşların yasal çıkarlarını ve ticaret ve deniz taşımacılığı serbestisini etkileyecek... kanun ve yaptırımlar koymak ve uygulamak"tan vazgeçmesi gerektiğini belirtiyor. Aynı zamanda ABD'nin Küba'ya karşı uyguladığı düşmanca politikaların bir parçası olan kanunlar ve yaptırımları kaldırmak veya etkisiz kılmak için "gerekli adımları" atmasını da öngörüyor.

Oysa gerçekler farklı bir yöne işaret ediyor. Küba'ya karşı ekonomik ablukayı sürdüren ve yoğunlaştıran ABD bu kararın yanı sıra, "devletlerin eşit egemenliği, içişlerine karışmama, uluslararası ticaret ve deniz taşımacılığı özgürlüğü" ilkelerini de ihlal ediyor.

24 Kasım 1992 tarihinde Genel Kurul'da gerçekleşen kapsamlı tartışma ve onu izleyen Karar 47/19, ABD hükümetinin Küba'ya uyguladığı ekonomik, ticari ve mali ablukanın hukuk dışılığını ve adaletsizliğini kanıtladı. Küba halkının en temel insan haklarını ve üçüncü ülkelerin egemenlik haklarını ihlal eden bu anlamsız saldırganlık

cari ilişkilerin kurulmasına ve geliştirilmesine engel olabilmek için, bölgemizde bulunan hükümetlere doğrudan baskı uyguluyor. Özellikle 1992 yılında, bu hükümetlerin birçoğu Küba'yla ticari ve ekonomik ilişkiler kurmanın "maliyeti" konusunda tehdit edildi.

ABD hükümeti, Küba'nın şeker, petrol, nikel ve diğer ürünlerin değişimi için görüştüğü bir çok hükümeti bu anlaşmaları bloke etmek için resmi kanallar aracılığıyla uyardı. Latin Amerika'da bulunan üç ülke ABD hükümetinin tehditlerine hedef oldu. Bu ülkelerden birine, değil Küba'yla petrol ticareti yapmak, Küba petrol sanayiine teknik yardımda bulunmaya yönelik bir anlaşma yapmak için bile izin verilmedi.

ABD Torricelli kanununun koyduğu şartları, yasa yürürlüğe girmeden önce bile, yukarıda sözü geçen hükümetlere gözdağı vermek için kullandı. Yasa, ABD Başkanı'na Küba'ya yardım eden bütün ülkelere yaptırım uygulayabilmesi için özel yetki veriyordu.

Avrupa Birliği'nin önde gelen üye devletlerinden biri, Küba'dan kredilerini çekmediği takdirde çıkarlarına ters düşen GATT hükümlerine tabi tutulacağı yolunda baskıya maruz kaldı. "Diplomatik" ilişkiler söz konusu olduğunda, ABD yetkilileri ülkelerinin politikasının Küba'nın ticari olanaklarını genişletmesini engellemek için diğer ülkelere baskı yapmak olduğunu açıkça ifade ediyorlardı. Baskı yapmak için kullandıkları taktik de, Küba'yla ticaret yapmanın büyük riskler taşıdığı yanılsamasını yaratmaktı.

Petrol Üreticilerine Yönelik Baskı

ABD hükümeti 1992 yılı boyunca, Küba'ya olası petrol satışları ve potansiyel satıcılar konusunda düzenli istihbarat topladı. Küba'ya petrol satışını engellemek için, Karayipler, Latin Amerika, Afrika, Asya ve Ortadoğu'da petrol üreten ülkelerde bulunan elçilikleri aracılığıyla taarruza geçti. Bu ülkelerden bazıları, Küba'ya satış yapmanın ABD ile ilişkilerini olumsuz etkileyeceği ve IMF ya da Dünya Bankası gibi kuruluşlardan kredi almalarının zorlaşacağı konusunda açıkça uyarıldı.

Afrika ülkeleri söz konusu olduğunda mesaj daha da açıktı; Dünya Bankası ya da IMF'den kredi alamadıkları takdirde kuraklıkla savaşmalarının mümkün olamayacağı hatırlatılıyordu.

Küba kıta sahanlığında petrol aramalarına katılması görüşülen yabancı şirketler de, doğrudan ya da dolaylı olarak bu baskılardan

paylarını aldılar. Fransız şirketi Total'in Paris'teki büroları ABD hükümetinin görevlileri tarafından ziyaret edilerek Küba'nın arama çalışmaları için gösterdiği alanın 1959'dan çok önceden beri yasal sahipleri olduğu iddia edildi.

ABD içinde ve dışındaki danışman şirketler ve bilimsel kuruluşlar, Küba petrolünün durumu hakkında yanıltıcı araştırmalar yayınlamaları ve dezenformasyon yapmaları için kullanıldı. Teksas'taki Houston Üniversitesi'nin petrol şirketi Petroconsult da bu amaç için kullanılan kurumlardan biri.

ABD aynı zamanda Küba'da petrol arama olanakları konusunda belirsizlik ve şüphe yaratmak için uluslararası medyayı kullanarak Total gibi şirketlerin Küba'dan çekildiğine dair karalama kampanyaları başlattı.

Latin Amerika ve Avrupa'da en az birer hükümet, Washington'un Küba ile petrol konusunda hiçbir ortaklığa gidilmemesi konusundaki özel hassasiyetini bildiren ABD yetkilileri tarafından ziyaret edildi. Latin Amerika'daki diğer devletlerin yüksek hükümet çevreleri ise, 1992 yılının sonlarına doğru, Torricelli kanununun hükümleri gereği Küba ticari uçaklarına yakıt sağlamayı durdurmaları gerektiği konusunda bilgilendirildiler.

Şeker Pazarlarına Giriş Engeli

ABD hükümetinin ablukayı sürdürmek için kullandığı bir başka temel faaliyet, Bağımsız Devletler Topluluğu üyesi devletlere alternatif şeker kaynakları sağlamak oldu; böylece Küba malları BDT pazarından çıkacak ve Küba ihracat gelirinden yoksun kalacaktı.

1992 yılında, ABD bu cumhuriyetlerden bazılarına alternatif şeker kaynakları bulmaları için yardım etti; şekere karşılık petrol değişimi öngören anlaşmalar yapmamaları için de bu türden değişim anlaşmalarıyla ilgilenen başka ülkeler bularak, BDT ile bunlar arasında aracılık yaptı.

Diğer yandan da Latin Amerika ve Karayipler'deki bir dizi hükümete, bu tür anlaşmaların, ABD'nin zoruyla özelleştirme programları uygulamakta olan bu ülkelerin çıkarlarına ters düştüğünü bile bile BDT ile şeker değişimi anlaşmaları yapmaları için çağrıda bulundu. Dahası, aradaki uzun mesafe ve para birimlerinin çevrilmesinin mümkün olmaması nedeniyle BDT'nin Latin Amerika ve Karayip ülkeleri için uygun bir pazar olamayacağının da bilinciydeydi.

Washington'un konuya atfettiği birincil önem, Amerika Ülkeleri Arası İlişkiler Dairesi eski Başkan Yardımcısı Bernard Aronson'un bu amaca ulaşmak için kişisel girişimlerde bulunmasından açıkça anlaşılıyor. Amerika Devletleri Örgütü eski ABD Temsilcisi ve şu anda Latin Amerika'yla ticaret ve yatırım projeleri yürüten bir aracı kurumun başkam olan William Middendorf, bizzat Aronson tarafından bölgede Küba ile ticaret yapmakta olan bir hükümette bulunan muhtemel satıcılar hakkında istihbarat toplamakla görevlendirildi.

1992'nin ortalarında, o ülkenin Dışişleri Bakanı'na açıkça ABD tarafından hazırlanmış olan ve içinde pek çok ülke ve özel şirketin bulunduğu bir muhtemel satıcılar listesi ulaştırıldı.

Tüm 1992 yılı boyunca, ilaç alımını kolaylaştırmak için Küba'ya sağlanan özel kredilerle ya da Küba'dan ecza malzemesi ve biyoteknolojik ürünleri alımıyla ilgili yeni anlaşmalar ABD'nin Küba'yı taciz politikası çerçevesinde engellenmeye çalışıldı. Bu girişimler özellikle Latin Amerika'ya son derece sert biçimde uygulandı. ABD hükümeti bir çok Latin Amerika hükümetine Küba'dan tıbbi malzeme alımım durdurmaları için baskı yaptı. Bunun yanısıra, Küba'nın ihtiyaç duyduğu plazma, tiroid bezleri için hormonlar, penisilin, antibiyotik, alkaloid, cortizon gibi tıbbi ürünler almasını engellemeye çalıştı.

1993'te durum hala aynı. ABD şirketlerinin Küba'ya tıbbi malzeme satmasmı yasaklayan hükümler hala yürürlükte. Bunun yanısıra, dünyanın hiçbir yerinde hiçbir şirketin Küba'ya ABD kaynaklı malzeme, parça ya da teknoloji içeren tıbbi malzeme ya da tıbbi donanım satma yetkisi bulunmuyor. Bu Küba'yı son derece olumsuz etkiliyor; yürütülmekte olan sağlık programlarında büyük kaynak sıkıntısı yaşanıyor.

ABD hükümeti ablukanın koyduğu yasaklar ve Torricelli kanununun yaptırımlarına dayanarak, üçüncü ülkelerdeki şirketlere Küba'yla ekonomik bağlarını koparmaları için baskı yapmayı sürdürüyor.

Aşağıdakiler, bu baskılardan bazıları:

* İngiliz şeker şirketi Tate and Lyle'ın temsilcilerinin Küba'da Mayıs 1992'de düzenlenen şeker forumuna katılmaları üzerine, ABD Küba'yla ekonomik ilişkilerini kesmesi için şirkete baskı yaptı.

* İngiliz komünikasyon şirketi Cable and Wireless'm ABD'de bulunan temsilciliği ABD hükümeti tarafından, Küba'ya herhangi bir

yatırım yapması halinde, şirketin ABD üzerinden Asya ve Avrupa'yı bağlamak için talep ettiği iznin verilmeyeceği şeklinde tehdit edildi.

* Kasım 1992'de, Meksika gazetesi El Financiero'da yayınlanan bir haberde, Meksiko'daki Maria Isabel Sheraton otelinin Küba'yla imzalamış olduğu kontratı ABD'den gördüğü kuvvetli baskılar sonucu iptal etmek zorunda kaldığı bildiriliyordu.

* Aynı Meksika gazetesinde, Monterrey Group'un Küba'yla tekstil sektöründe ortak bir proje gerçekleştirmesini engellemek için ABD Büyükelçisi John D. Negroponte tarafından uygulanan kişisel baskılar yer alıyordu.

* ABD hükümeti, Küba hastanelerinde kullanılan acil servisin yanısıra yoğun ve ara bakım ünitelerinde, ameliyat sonrası bakımda ve astım tedavilerinde kullanılan Bird solunum cihazlarının valfler, konnektörler, basınç kutuları, nebulizörler, mikro-nebulizör kapları gibi yedek parçalarının Küba'ya satışını engelledi.

* Kanada medikal şirketi Eli Lilly Canada Inc.'in yetkilileri, ABD kanunlarının, özellikle de Torricelli kanununun sonucu olarak ürünlerinin Küba'ya satışının yasaklandığını açıkladılar. Bu yetkililerden biri, Eli Lilly Canada Inc.'ın ABD'de faaliyet gösteren ve dünyanın en önde gelen insülin şirketi olan Eli Lilly and Co.'nun Kanada temsilciliği olmasından dolayı, ürünleri kalp düzensizlikleri, akciğer hastalıkları, kanser vb. gibi genel hastalıklar için gerekli ilaçları bile Küba'ya ya da Küba şirketlerine satmalarının yasaklandığını açıkladı.

* Ekim 1992'de, Arjantin gazetesi Pagina 12'de yayınlanan haber, Arjantin'de faaliyet gösteren önde gelen iki tahıl şirketi Cargil SACI ve Compania Continental CACINF'in, Torricelli kanununun sonucu olarak Küba'ya tahıl ihracatını durdurma kararı aldıklarını bildiriyordu. Yapılan tahminlere göre, sadece buğday, soya fasulyesi, bezelye ve mercimek ihracatının bir yıllık geliri 100 milyon dolar tutacaktı. Cargill ve Continental şirketlerinin bu kararı çıkarlarına uymuyordu; alman kararın yolaçtığı zararın büyüklüğü şirket yetkilileri tarafından da belirtildi. ABD'de de temsilciliği (Continental CACINF) bulunan Continental Grain'in yetkilileri, ABD hükümetinin görevlileri tarafından ziyaret edildiklerini ve Küba'yla yaptıkları ticareti kesmezlerse şirketlerinin bundan büyük zarar göreceği konusunda uyarıldıklarını açıkladılar.

ABD'nin ablukayı sürdürmek için yaptığı baskılar, gemicilik sektörüne de yansıdı; böylece şu anda Küba ekonomisinin gelişimi için hayati önem taşıyan dış ticaret olanaklarının daha da kısıtlanması sağlanacaktı.

Avrupa gemicilik şirketlerine yakın kaynakların bildirdiğine göre, eski ABD Başkanı George Bush'un Nisan 1992'de ABD limanlarının Küba'ya veya Küba'dan yolcu ve mal taşıyan gemilere kapatıldığını açıklamasının hemen ardından ABD hükümeti, Avrupa ve Latin Amerika'da faaliyet gösteren gemicilik şirketlerine, bu kanunu ihlal ettikleri takdirde yüksek para cezalarına çarptırılacaklarını bildirdi.

ABD'nin üçüncü ülkelere uyguladığı baskının bazı diğer örnekleri şöyle:

* Küba'ya 25.000 tonluk buğday ithalini öngören anlaşma, Latin Amerika gemicilik şirketlerinin Küba'ya mal taşımaları yasaklandığı için ihracatçı firma tarafından iptal edildi.

* Avrupa şirketlerinin Küba'ya buğday ihracatı, ulaştırma zorluğu yüzünden donduruldu.

* Eskiden beri Küba'nın ithal ettiği malları taşıyan bir Asya gemicilik şirketi, Karayipler'deki gemilerinin ABD Pasifik limanlarına uğramak zorunda olması dolayısıyla Küba'yla kontratını iptal etti.

* Abluka yasalarının azizliği sayesinde, ABD Hazine Müsteşarlığı kendisinde, bir Latin Amerika bankasından ABD'deki Atlantic Bank aracılığıyla Londra'daki Havana International Bank'a yapılan havaleyi dondurma hakkını gördü. İşlem, bazı tarım araçlarının nakliyat masraflarını karşılamak üzere Küba'daki "Empresa de Nevagacion Mambisa" tarafından yapılan bir kredi ödemesiydi.

Gemicilik şirketleri, üzerlerindeki ağır baskı yüzünden 1993 yılı boyunca Küba'ya mal taşımayı reddetti; bunun sonucunda Küba halkının en gereksindiği temel yiyecek maddelerinin nakliyatında ciddi zorluklarla karşılaşıldı.

Turizm alanı da ABD hükümetine hedef oldu. AFP basın ajansının ve The Toronto Star'ın geçtiği haberlere göre, Kanada seyahat şirketleri, üçüncü ülkeler üzerinden bile Küba'ya ya da Küba'dan rezervasyon yapamıyorlar. Bunun nedeni Kanada şirketlerinin rezervasyonlar için kullandığı bilgisayar sisteminin veri tabanını hazırlayan ABD şirketinin, 20 Haziran 1993 tarihinde Küba'yla ilgili hiçbir rezervasyon yapmayacağını açıklaması oldu. Böylece Kanada şirketleri, kendi çıkarları ya da niyetlerinden bağımsız olarak abluka-

ya dahil olmak zorunda kaldı.

ABD'nin saldırgan tutumu öyle uç bir boyuta vardı ki, Küba'ya insani amaçlı yardımları engellemeye başladı. Meksika'daki "Va por Cuba" hareketinin Küba'ya bir petrol tankeri gönderme girişimi esnasında karşılaştığı zorluklar, bu baskıların sonucuydu. Meksika'daki ABD Büyükelçiliği'nin görevlileri kendilerini tankerin durdurulması için PEMEX yetkililerine baskı yapmaya adadılar.

ABD Küba'nın başka yardımlar almasını da engellemeye çalıştı; İtalyan kuruluşu Enel Spa'ıun Küba Ana Sanayii Bakanlığı'nın "Union Electrica"sı için bağışlamayı teklif ettikleri 4 milyon dolar gibi. Bağış hazırlığındaki Enel Spa'ya, ABD'yle yakın ticari ve finansal bağlarını gözden geçirmeleri uyarısında bulunan ve yardımın Torricelli kanununa ters düşeceği için olumsuz sonuçlar doğuracağını belirten bir not ulaştırıldı.

Sayın Genel Sekreter, Küba'ya uygulanan bu saldırgan tutumun etkilerini hem ekonomik, hem de toplumsal açıdan değerlendirmek için bir çok veri bulunuyor; ve birçok alanda birçok uzman bu konuda yeterince belge topladı. Henüz Birleşmiş Milletler tarafından yaptırılmış kapsamlı ve vicdani bir çalışma bulunmuyor. Bunu gerçekleştirmek sorumlulukları arasında yer alıyor ve Küba bu amaca yönelik gerekli bilgileri sağlamaya hazır. ABD'nin Küba halkına sefalet çektirme amacı henüz dayanılmaz boyutlara ulaşmamışsa, bunun tek nedeni Küba devrim sürecini karakterize eden ve ulusal birliği ve Kübalılar'ın direnme isteğini sağlayan adil ve eşitlikçi sosyal politikadır. Buna rağmen saldırının ekonomik ve toplumsal etkileri korkunç boyutlardadır ve şüphe götürmez bir biçimde Küba halkının insan haklarını rezilce ve topluca ihlal etmektedir.

Küba'ya Maliyeti

Bazı tahminlere göre abluka Küba'ya 40 milyar dolardan fazlaya maloldu ki, bu da ülkenin 1992 mali gelirinin tam yirmi katına eşittir. 30 yıldır sürekli büyüyen etkileri ekonominin bütün sektörlerinde kendini somut olarak gösteriyor; nüfusun tüketim kalıplarında, endüstri ve taşımacılık sektörlerinde başka koşullar altında olsa hiç de gerekmeyecek değişikliklere neden oluyor; bilimsel ve teknik gelişimi zorlaştırıyor ve bazı tüketim maddelerinde nüfus çapında sıkıntıya yol açıyor.

Küba abluka yüzünden ithal mallarını daha yüksek fiyata almak

zorunda kalıyor; bu malların kaynağı kısıtlı ve ABD'nin bir düşmanıyla ticaret yaptığında riskleri üstlenmek zorunda kalıyor. Üstelik, ülkemiz daha ucuza satmak zorunda. Bunların hepsi dünyadaki en büyük ekonomik, teknolojik ve askeri gücün Küba'ya açtığı ekonomik savaşın keyfiliğine tabi olan ekonomik ilişkiler yüzünden gerçekleşiyor.

Ablukanın dayattığı baskı ve engellerin bir sonucu olarak Küba en uzak pazarlardan ithalat yapmak zorunda kalıyor, bu da taşıma maliyetini yükseltiyor. Ambarlar ve soğuk hava depolarında sayım yaptırması zorunluluğu da maliyeti arttırıyor.

Küba'ya mal getirip götüren ticari gemilere serbest taşımacılık konusunda getirilen kısıtlamalar da, başka şeylerin yanısıra, malların ulaşımını geciktiriyor, tüketim mallarını edinmede ek sıkıntılara yol açıyor, ulusal sağlık programlarını zora sokuyor, ya nüfusa yönelik tüketim malları ya da ihraç malları üreten sanayi tesislerini atıl kılıyor.

Örneğin 1992 yılında, nüfusun temel gıda maddeleri olarak tahıl, tavuk ve sütü alırsak, Küba 41.5 ABD doları fiyat farkı ödedi. Sadece taşıma ücreti olarak 85 milyon dolardan fazla kaybetti; Küba'nın ödediği taşıma ücreti yakıt için yüzde 43 oranında daha fazlaydı ve diğer ürünler için de üç misliydi.

1993 yılının ilk dört ayında sadece hububat, buğday ve yemeklik yağ ithalatı, ülkeye piyasa taşıma değerinin yaklaşık 1.329.876 dolar üstünde maloldu.

Yasadışı olarak dondurulmuş bulunan ABD'deki Küba telekomünikasyon hakları, 102 milyon dolardan fazla tutuyor; anapara ve faizini gözönüne aldığımızda yılda 7 milyon dolar artıyor.

Ekonomik baskı ve uluslararası şeker piyasasındaki ek problemler sonucu, ana gelir kaynağı şeker olan Küba, şeker ihracatını piyasanın yüzde elli altında satmak zorunda kalıyor. Ablukanın bir sonucu olarak şekerini New York piyasasına göre fiyatlandıramayan Küba, alıcı bulabilmek için indirim yapıyor. Bu da gelirini 30 milyon dolar azaltıyor.

Dahası Küba ekonomik işlemlerini ABD doları cinsinden yürütemediği için de büyük kayba uğruyor. Abluka düzenlemeleri, üçüncü ülkelerdeki bankaları Küba'dan ya da Küba uyruklulardan ABD doları almaktan men ediyor, ayrıca üçüncü ülkelerin Küba'yla yürüttüğü işlerde de ABD doları kullanılmasını yasaklıyor. ABD dolarının

uluslararası ekonomideki ağırlığı düşünüldüğünde para transferi ve değişini değerlerinden doğan zarar açıkça görülüyor.

1992'nin son aylarında ve 1993 başında Torricelli kanunu denen şeyin etkileri iyice hissedildiğinde durum daha da kötüleşti. Yakın zamana kadar mevcut zorluklara rağmen sürdürülmekte olan birçok işlem, ablukanın sınır ötesi yaptırımlarının kanunlaştırılmasından olumsuz etkilendi.

Bu durum, Küba'ya karşı böyle bir savaş başlatmış olanların insafsızlığını gözler önüne seriyor. ABD'nin Küba halkına yasakladığı ABD'de üretilmiş ya da ABD kökenli unsurlar içeren malların kapsamına başından beri yiyecek ve ilaçların da dahil edilmiş olması, bu insafsızlığın kanıtını oluşturuyor. Küba'nın ABD şirketlerinin yurt dışı temsilcilikleriyle yaptığı ve 1992 Torricelli kanununa hedef olan ticaretin, Küba halkının temel tüketim ihtiyacını karşılamak üzere yiyecek ve ilaç temin etmeye yönelik olduğu açıktır.

ABD Hazine Müsteşarlığı tarafından yayınlanan resmi bilgileri içeren "Özel Rapor: ABD Şirketlerinin Dış Temsilcilikleriyle Küba Arasında Ruhsatlı Ticaret Analizi" adlı yıllık rapor, bu konuda başvurulması gereken yararlı bir kaynak.

Sonuçta Küba, yiyecek maddeleri ve üretim için gereken malları uzak pazarlardan bulmak zorunda kalıyor; bu da çeşitli ek masraflar gibi Küba'nın ticari aktivitesine ket vuran sorunlar yaratıyor.

Bunun bir örneği, nöropati salgını olarak bilinen hastalığı yok etme mücadelesi için gereken malzemenin ithalatında yaşandı. Nüfus geneline ve hastalıktan etkilenenlere koruyucu olarak verilen tabletlerin üretimi için gereken vitaminler ve diğer malzemenin Avrupa'dan hava yoluyla getirtilebilmesi için, 237.448 ABD doları ödememiz gerekti. Eğer abluka bu ürünleri ABD pazarından alabilmemize engel olmasaydı, bu miktar 181.548 ABD dolarına inecekti.

Küba halkının yaşam standardını, beslenme, sağlık, eğitim ve saygınlığını yükseltme amacı güden, toplumsal alandaki 33 yıllık bilinçli ve kararlı yatırım ve de ülke kaynaklarının adil ve eşit dağılımı sayesinde, ablukanın Küba nüfusu üzerindeki doğrudan etkisinin fazla olmadığının altını önemle çizmek gerekiyor. Ancak bu gerçek, ABD hükümetini yakın tarihin en uzun süreli ve en rezil suçlarından birini işlemiş olmanın sorumluluğundan kurtarmıyor; uluslararası topluluğun Genel Kurul'un 47/19 sayılı kararında açıkça talep ettiği üzere Birleşmiş Milletler ve uluslararası hukuk kurallarına uyma yü-

kümlülüğünden de kurtarmıyor.

Ekselansları, bu konuya olan ilginiz ve sunacağınız raporun içeriğinin bu örgüte, adaletsiz olduğu kadar tarihe de aykırı olan bu duruma bir son vermek için aktif bir rol oynama olanağı sunacağından eminiz. Bu sizin, uluslararası topluluğun ve Birleşmiş Milletler'in nezdinde barışa ve işbirliğine olan inancınızı teyit etmeniz için yeni bir fırsat olacaktır.

Küba hükümeti adma, uluslararası ilişkilerin dengeli gelişimi ve tüm halklar için saygın bir yaşamın güvence altına alınmasına yönelik her konuda sizinle işbirliğine gitmeye hazır olduğumuzu bir kez daha belirtmek isterim.

En derin saygılarımla Ekselansları.

○ ○ ○

22 Temmuz 1994 tarihli bir mektupta, Küba Dışişleri Bakanı Roberto Robaina, yine, Birleşmiş Milletler'in, Amerikan ablukasını kınayan, 47/19 ve 48/16 sayılı kararlarının hayata geçirilişindeki gelişmeleri değerlendirmiştir. Diğer ülkelerin ablukayı uygulamasını zorlamaktan kaçınmak ve bu kararlara boyun eğmek bir yana, "Birleşik Devletler'in yasal, örtülü, gözdağı verme ve kara çalma gibi, üçüncü ülkelere karşı şantajı da içeren, her türlü aracı kullanarak ablukayı pekiştirdiği" sonucuna varmıştır.

"Daha somut bir ifadeyle" diye yazmıştır, "48/16 sayılı karar, Küba'nın dünyayla olan ekonomik bağlarını engellemeyi ve önlemeyi amaçlayan araçların süreklileşmesi ve pekişmesiyle, hayata geçmemiştir."

"Bazı ülkeler, Torricelli Yasası'nın... diplomatik dokunulmazlığı kesen uygulanışından kaçınmak üzere ulusal yasalarına çeşitli önlemler katmışlardır...Bununla birlikte, 1993'te, bu yasanın uygulanışının bir sonucu olarak, ABD'nin üçüncü ülkelerdeki temsilciliklerinin Küba'yla ticareti gerçekte ortadan kalkınıştır."

Robama, Küba'ya yük veya yolcu taşıyan gemilerin, ABD limanlarına 180 gün -altı ay- girişinin yasaklanmasının, Küba'ya nasıl yiyecek ithalatı için 34 milyon dolarlık ek bir maliyet getirdiğini ve petrol taşıma giderlerini yüzde 15-30 oranında artırdığını anlatmıştır. "Genel olarak, bu durumun sebep olduğu maddi kaybın, geçtiğimiz yılki tutarı 50 milyon doların üzerindedir."

5Örneğin, geniş kullanımlı bir antibiyotik olan Chloranfenicol'dan 5.6 ton daha alınabilecekken, ilaçları Avrupa'dan getirmek için 398,588 dolar daha fazla ödenmiştir..."

"Küba'ya uygulanan yeni yaptırımlar, varolan zorlukları, dış finansal kaynakların kaybıyla daha da keskinleştirmiştir. Finansal kurumlar üzerindeki ABD baskısı ve yaptırımı, Küba'ya herhangi bir yardımda bulunulmasını veya kredilerde öncelik tanınmasını engellemektedir."

"Her ne kadar daha incelikli yöntemler kullanmayı denediyse de... ABD hükümeti, Küba'ya ekonomik yardımda bulunan herhangi bir ülkeyi resmi kanallarla baskı altına almaktan kaçınmamaktadır."

Robaina sonrasında, Küba'nın petrol, şeker ticareti ve hatta Birleşmiş Milletler gözetimindeki bir enerji programını engellemeye dönük kimi ABD girişimlerini örnekleyerek devam ediyor. "Washing

ton" diyor, "Karayip Devletleri Topluluğu'nun oluşumuna, İspanyol-Amerikan zirvesine ve bir Afrika Dışişleri Bakanları toplantısına da Küba'yı izole etmek için yakın zamanda baskı uygulamıştır." "Rusya-Küba ekonomik ve ticari ilişkileri, ABD hükümeti tarafından, işbirliğini engellemeye dönük çeşitli yaptırımlarla, sistemli bir tacize uğramıştır."

"Bu zaman zarfında, ABD yaptırımları, aynı zamanda Küba'da petrol araştırmaları için yatırım yapmaya karar vermiş ya da pazarlık yapan kimi yabancı şirketlere dönük olarak da uygulanmıştır..."

"Hükümet, yatırımları devletleştirilmiş kimi Amerikan petrol şirketleriyle bağlantıya geçmiştir... Amacı herbir şirketi, Küba'ya büyüyen bir yabancı yatırımın mülkleri üzerindeki iddialarını geçersizleştirebileceği ve ciddi politik ve yasal problemlere yol açabileceği konusunda "uyarmaktır"."

"ABD hükümetinin önceliklerinden biri" diye devam etmektedir, "Kübalı şirketlerin yabancı ortaklarını etkisizleştirebilmek için tespit etmektir." Bununla bağlantılı olarak Robaina son yıllarda, Honduras, Kolombiya, İngiltere, Hollanda, Almanya, Kanada, İsveç ve Avustralya'daki Küba'yla anlaşmaları ABD müdahaleleriyle engellenmiş, bloke edilmiş veyahut sindirilmiş iş bağlantılarını sıralar. Bunlar;

* Mart 1994'te, İngiltere'deki Amerikan Büyükelçisi, önde gelen bir İngiliz işadamını, Küba'ya planladığı geziden vazgeçirmek için bizzat girişimde bulunmuştur

* Küba'ya yatırım yapmayı düşünen bir Alman profesyonelini benzer biçimde engellenmiştir

* Kanada asıllı Sherrit Gordon şirketi, Küba'yla bir ortaklığa girmek üzereyken vazgeçirilmiştir

* Avustralya asıllı Teratonics şirketinin, Küba'ya kardiyograf cihazı satması, Amerikan parçaları içerdiği gerekçesiyle yasaklanmıştır

* Bir Amerikan şirketine devri esnasında, İsveçli Siemens Elemac şirketinin Küba'yla yaptığı kardiyograf satış anlaşması feshedilmiştir

* Batı Hindistan Rom Üreticileri Birliği'ne gönderdiği bir mektupta Bacardi Firması, Küba'daki malvarlıklarına dönük yasal iddialarda bulunmaya hazırlandıkları konusunda uyarmakta ve tazminat talep etmektedir

* Küba'ya gidecek turist kafilelerini Puerto Rico'ya yönlendirmek

için sürekli bir çaba sarfedilmiştir

* Orta Amerikalı bir turizm firması, üstrütbedeki bir Amerikan elçilik görevlisi tarafından, Küba'ya dönük faaliyetlerini durdurması için, Torricelli yasasını ihlale girdiği iddiasıyla tehdit edilmiştir

Robaina şöyle devam etmektedir: "ABD hükümetinin ablukayı güçlendirme girişimlerinin, özellikle Küba halkının yaşam standartlarını doğrudan etkileyen, enerji, ilaç, yiyecek ve diğer temel ihtiyaç maddelerine dönük olduğu çok açıktır. Bu girişimlerin bir diğer amacı da, Küba ekonomisinin bu maddeleri üretebilmesini ve bunların alımı için gerekli kaynak akışını engellemektir."

ABD hükümeti, dünya uluslarının haklarını hiçe sayarak, insanlığa karşı işlenen bu suçta en büyük paya sahiptir. Küba'nın malvarlıklarını kendi karları için çalmak ve dünyanın tüm yoksullarınca paylaşılan bir düşü, sağlık, özgürlük ve eğitimi sağlayan bir devrimi gerçekleştiren Küba halkını yoksullaştırmak isteyen bir avuç çıkar çevresinin menfaatleri doğrultusunda hareket etmektedir. Bu gaddarlığa son verin.

Ramsey Clark

(Geçmiş ABD Başsavcısı)

*

Ambargo üretimi engelleyici ve hümanist, yasal, politik ve ekonomik açıdan yanlış bir uygulamadır. Başarısız bir dış politanın göstergesidir. Miami Herald gazetesinde geçen ay yayınlanmış kamuoyu yoklamasına göre, Miami'deki Kübalı Amerikalılar topluluğunun düşük bir bölümü ambargo politikasını desteklemektedir.

Andrew Zimbalist

(Smith Koleji'nde Ekonomi Profesörü)

*

Binlerce evsizin ve aç insanın yaşadığı, maddi olarak şişkin, ruhsal olarak yoksul bir ülkeden, Küba'nın tüm halkının gururunu ve bağımsızlığını koruyabilmek için sınırlı kaynaklarını paylaşma mücadelesini hayranlıkla izliyorum. Dünyadaki tüm halklar Küba halkını hayranlıkla izliyor, çünkü onlar acı çeken ve baskı altındaki herşey -insanlar ve dünya- için, inanılmaz bir sevgi, çalışkanlık ve fedakarlık, ortaya koydular.Şimdi, Küba acı çekerken, bizi göreve çağırıyor.

Alice Walker

Abluka üzerine soru ve cevaplar

(Aşağıdaki röportaj, CUBA Update tarafından 1994 yazında Michael Krinsky ile gerçekleştirilmiştir. Krinsky; Küba hükümetini ve ABD'deki kuruluşlarını temsil eden Rabinowitz, Boudin, Standard, Krinsky & Luberman adlı bir New York hukuk şirketinin üyesidir.)

Öncelikle ambargo nasıl dayatıldı?

Küba'ya yönelik ABD ambargosu, ABD'nin dile getirdiğinden çok daha kapsamlıdır. İkinci Dünya Savaşı sırasında uygulanan ambargo model alınmıştır. 1961 başlarında, Amerikan devleti, Küba'nın dünyayla ticaretini kesmek üzere, adaya bir dönük bir ablukayı gündemine almıştır. Hazine, ekonomik ambargoyla hedeflenen sonuçlara Düşman Güçlerle Ticaret Yasası'nı uygulayarak da varılabileceği konusunda hükümete tavsiyelerde bulunmuştur.

Ambargonun Amerikan vatandaşlarını ne şekilde etkilemektedir?

Birkaç istisna hariç, Amerikan ambargosu, ABD yasaları uyarınca kişilerin, Küba'ya yardımcı olabilecek herhangi bir alışverişe girmelerini yasaklamaktadır. Yani, biz Kübalılar'dan satın alamayız, Kübalılar'a satamayız, Kübalılar'dan kiralayamayız, Kübalılar'ca istihdam edilemeyiz ve hatta Kübalılar'a hediye veremeyiz.

Ambargonun ve onu çevreleyen politikanın neden bu kadar uzun sürdüğünü düşünüyorsunuz?

Bu benim uzmanlık alanımın dışında, ancak yararlı birkaç gözlemimi aktarabilirim.

Florida seçimleri ve başkanlık yarışı, dün olduğu gibi, bugün de, kritik öneme sahip. Ancak, şimdi, Washington ve Miami'nin, çıkarlarının, ambargonun sürdürülmesi ve güçlendirilmesiyle çakıştığı düşüncesi derinleşmiştir.

Bush yönetimine neden Küba'ya karşı ambargo devam ettirildiği

halde, Çin'le ticaret yapıldığı sorulduğunda, cevap, Çin'in pazar ekonomisine doğru ilerlediği, ama Küba'nın ilerlemediği olmuştur. Hükümet Sekreteri Christopher de aynı cevabı vermiştir ve Küba veya başka bir yerde yönetimin amacının "pazar demokrasisi"ni egemen kılmak olarak açıklamaktadır. Küba Demokrasisi Yasası, aynı politikayı, Küba'nın pazar ekonomisine adapte edilmesini, ambargonun kaldırılmasının birinci kuralı olarak açıklamaktadır.

Başkan Bush Miami'ye Küba Demokrasisi Yasası'nı imzalamaya gittiğinde, Jorge Mas Canosa ve Miami'li bir kalabalık tarafından kuşatılmış ve onların da istediği gibi, kendisinin, fikir ve inanç özgürlüğü ve ile ekonomik liberalizm Küba'yı restore edilmeden rahat edemeyeceğini belirtmiştir.

Miami'nin politik baskısı olmadan, Clinton yönetiminin, Warren Christopher'in ifade ettiği "pazar demokrasisi"ni kabul edene kadar Küba'ya karşı ambargoyu sürdürüp sürdürmeyeceğini bilemiyoruz. Küba'ya dönük Amerikan hesaplarında başka inceliklerde olabilir, ancak biz bunları, Miami açıklarsa bilebiliriz.

Ambargonun şu anda, öncekinden çok daha sıkı olduğu doğru mu?

Evet. 1992'deki Küba Demokrasisi Yasası, 1970 ortalarında tanınan, Washington'un müdahalesi olmadan Küba'yla ticareti mümkün kılan çok önemli iki ayrıcalığı ortadan kaldırmıştır. İlki ve belki en önemlisi, Küba Demokrasisi Yasası, Küba limanlarıyla ticarette bulunan üçüncü ülke gemilerine dönük "karaliste" uygulamasını hayata geçirmiştir. KDY'na göre, Küba libmanlarına yolcu veya mal taşıyan herhangi bir geminin Amerika limanlarına girmesini 180 gün boyunca yasaklamaktadır. İkincisi, KDY, ambargo kurallarına uyma zorunluluğunun üçüncü ülkelerdeki ABD'ye ait şirketler için de geçerli olmasını sağlamıştır.

Başkan Clinton adaylığı sırasında imzaladığı KDY'nı uygulamaktadır. Yeni yasa tasarılarıyla KDY'nın sonuçlarını hafifletmek mümkünken, Clinton yönetimi buna hiç kalkışmamıştır. Clinton yönetimi başka açılardan da ambargonun uygulanmasından daha gaddarca davranmıştır. En çok bilineni, Kongre'de açık bir destek bulabileceği belliyken -Kongre eğitim ve benzeri amaçlı seyahatler üzerindeik engeli kaldırma konusunda bir isteğe sahiptir-, seyahat yasağını kaldırmak konusunda herhangi bir adım atmamıştır. Aynı şekilde,

yönetim, Kübalı Amerikalılar'ca şiddetle talep edildiği ve Kongre de bu konudaki KDY'nın ilgili maddelerine dönük düzenlemeyi gerçekleştirdiği halde, Amerikan şirketlerinin Küba'yla telefon bağlantısı anlaşmasına dönük adımlarını engellemiştir.

Amerikan vatandaşları Küba'ya seyahat edebilirler mi? Ambargo kaldırıldığında Küba'ya özgürce seyahat edebilecek miyiz?

Ambargo'nun belli başlı yasakları Küba'yı seyahati pekçoğumuz için imkansız kılmaktadır. Ambargo altında, barınma ve yiyecek için ödeme yapmamız mümkün değildir, bu nedenle de tam bir donanıma sahip olmadan adayı ziyaret etmemiz olanaksızdır.

Şu anda ambargonun yasaklarında sınırlı istisnalar mevcuttur. En önemlisi Kübalı Amerikalılar'ın, Küba'da kalan ailelerini ziyaret etme ve yardım etmeleri Washington'un izniyle mümkündür. Küba'daki yakınlarını ziyaretlerinde günlük 100 dolara kadar harcama yapma izinleri vardır. Adadaki yakınlarına üç ayda bir 300 dolara kadar yardım gönderebilirler. Akraba başına ayda bir 200 dolara kadar hediye paketi gönderebilirler. Adaya dönük kaynak aktarımı bundan ibarettir." (*)

Aile ziyaretleri Küba seyahatlerinin önemli bir kalemini oluşturmaktadır ve Miami ile Havana arasında yasal uçuş hakkı tanınan seferler epeyce faaldir. Aynı şekilde Küba'ya dönük akademik araştırmalar yapmak isteyen profesyonellere dönük istisnalar da olmaktadır. Sınırlı sayıda Amerikan vatandaşı söylenen özelliklere sahiptir, bu nedenle Küba'ya, başka bir kültürü tanımak ya da plajları ziyaret etmek için seyahat etmeleri mümkün olmamaktadır.

Ambargo kaldırılsaydı, tüm Amerikan vatandaşları özgürce Küba'ya seyahat edebilirlerdi. Şu andaki kısıtlamalar, seyahatin kendisine değil, ancak seyahat için gerekli olan harcamalara dönüktür. Ambargoyu ortadan kaldırmadan, Başkan'ın seyahatin üzerindeki engelleri ortadan kaldırılmasının mümkün olduğunu da belirtmek gerekir. Aynı şekilde Kongre'nin de.

(*) Ağustos 1994'te Clinton yönetimi tarafından, ABD'den Küba'ya nakit aktarımını, iki ülke arasındaki charter seferlerini ve Amerikan vatandaşlarının Küba'ya seyahatini engelleyen yeni araçlar devreye sokulmuştur.

Küba'yla ilgili iş anlaşmalarıyla ilgilenen avukat olarak, bize hangi sektör ve kuruluşların Küba'ya daha yoğun bir ilgi gösterdiğini söyleyebilir misiniz?

Amerikan işdünyası Küba'yla ilgili her türden yatırım ve ticaretle ilgilenmektedir. Küba ekonomisiyle her türlü anlaşmayı imzalayabilen Kanadalı, İspanyol, Fransız, İtalyan, Alman, Meksikalı ve diğer rakipler, ülkemiz açısından üzücüdür. Amerikan işdünyası giderek artan biçimde yönetimin esneyeceği ve Castro hükümetinin düşeceğini ve yollarının açılacağını beklemekten yorulmakta ve şüpheye düşmektedir. İlk kez, büyük Amerikan şirketlerinde çıkarlarını yönetime dayatmak konusunda belirgin çabalar gözlenebilmektedir.

Ambargo yasakları Küba hükümetiyle olduğu kadar, Küba vatandaşlarıyla da alışverişi engellemektedir. Aynı şekilde Küba'ya dolaylı biçimde yarar sağlayabilecek üçüncü ülkelerle de herhangi bir alışverişi engellemektedir. Örneğin, biz Küba eksenli bir parça barındıran bir ürünü üçüncü ülkelerden satın alamıyoruz. Bu ve benzeri denizaşırı yaptırımlarla, Amerika, Küba'yı tüm dünya ekonomisinden izole etmeyi amaçlamaktadır.

Ambargo kaldırıldığında hemen gerçekleşecek değişiklikler nelerdir?

Ambargo kaldırıldığında, iki ülke arasındaki ticaret ve diğer finansal alışverişler, aynı zamanda seyahat mümkün hale gelirdi. Ancak, ticari ve finansal ilişkiler yine de normal seyretmeyebilirdi. Küba "en tercih edilen ülke" statüsünde olmaz, ve ürünlerinin önemli bir kısmı yüksek kotalara tabi olurdu. Aynı şekilde, yatırım ve ticareti artıran yabancı yardım ve destek biçimleri, mümkün olmayabilirdi. Uluslararası kuruluşların Amerikalı temsilcileri, Küba'ya dönük yardımlarda sınırlar içinde davranırlardı. Başka bir deyişle, Amerkanın yine büyük bir gücü ve denetimi sözkonusu olurdu, bugün Çin ve başka ülkelere dönük olduğu gibi.

EKLER

EK 1

KENNEDY, KÜBA VE PUROLAR

Pierre Salinger
(Cigar Aficionado, Cilt 1, Sayı 1, Sonbahar 1992)

1961'de Beyaz Saray'a girdikten kısa bir süre sonra, bir dizi dramatik olay yaşandı. Nisan 1961'de, Amerika ölümcül bir hata olan, Kübalı göçmenlerin Amerikan hükümeti yardımıyla Fidel Castro hükümetini devirmeye çalıştığı Domuzlar Körfezi harekatına girişti. Birkaç ay sonra, akşamın erken saatlerinde Başkan beni odasına çağırdı.

"Pierre, yardıma ihtiyacım var" dedi ciddiyetle.

"Herhangi bir yardımım dokunabilirse onur duyarım, Bay Başkan" diye cevap verdim.

"Bir sürü (Küba) purosuna ihtiyacım var"

"Kaç adet, Bay Başkan?"

"1000 kadar Petit Upmanns."

Belli etmemeye çalışmakla birlikte, bir miktar ürperdim. "Peki ne zaman ihtiyacınız var, Bay Başkan?"

"Yarın sabah."

Bunu başarıp başaramayacağımı düşünerek, ofisten dışarıya yürüdüm. Ancak gerçek Küba puroları tiryakisi olarak, bir dizi dükkan biliyordum ve bütün akşam boyunca bu problem üzerinde çalıştım.

Ertesi sabah 8.00 civarında, Beyaz Saray'daki ofisime geldiğimde Başkan'ın ofisiyle olan direk telefon çalmaktaydı. Beni hemen yanına çağırıyordu.

"Neler yapabildin Pierre?" diye sordu, ben kapıdan içeriye girerken.

"Çok iyi," diye cevap verdim. 1200 puro elde etmiştim. Kennedy gülümsedi ve çekmecesini açtı. Uzun bir kağıt çıkararak imzaladı. Bu, tüm Küba ürünlerini Amerika içinde yasaklayan karar metniydi. Küba puroları artık ülkemizde yasaktı....

EK 2

KARAR 47/19 24 Kasım 1992, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda imzalandı

"Birleşik Devletler tarafından Küba'ya karşı uygulanan ekonomik, ticari ve finansal ambargoya son verme ihtiyacı üzerine"

Genel Kurul, Birleşmiş Milletler Örgütü ve aynı zamanda uluslararası anlaşmalar tarafından tanınan amaçlar ve ilkeler arasında şu ilkelerin altını çizer; Bir çok ilkenin yanında, ulusların bağımsızlığı ve eşitliği ilkesi, içişlerine karışmamak ve müdahale etmemek, uluslararası ticaret özgürlüğü bulunmaktadır.

Genel Kurul, diplomatik dokunulmazlıkları, diğer ulusların egemenliğine, kendi görev alanları içindeki unsurların ya da insanların haklarına ve ticaret ve denizciliğin özgürlüğüne olan etkileri uyarınca birer hukuk devleti olan üye ülkelerin yaptırım ve uygulamaları kaygı verici bulmaktadır.

Küba'ya karşı uygulanan ekonomik, ticari ve finansal ambargonun, bahsedilen yaptırım araçlarıyla daha etkili ve yaygın kılınmasının hedeflendiğini bilmektedir.

1. Üye ülkelere, Birleşmiş Milletler Örgütü'ne ve uluslararası anlaşmalara göre olan yükümlülükler, ve diğer ilkeler yanında ticaret ve denizcilik özgürlüğünü tanıyan uluslararası kanuni prosedürlere imza atılarak bağlanılan vaatler gereğince, bu kararın önsözünde yeralan türden yaptırımları uygulamaktan ya da zorlamaktan kaçınmak çağrısında bulunur.

2. Bu yaptırım ya da sınırlamaların olduğu uluslarda bunların yolaçtığı olumsuzlukları mümkün olduğunca çabuk biçimde gidermek için gerekli kararları alarak, kanuni düzenlemeleri yapmaları tavsiyesinde bulunur.

3. Gündemdeki kararın 48. oturumda görüşülmesi gereğince, Genel Sekreterliğin bir rapor hazırlaması istenmektedir.

4. Bu maddenin 48. oturumun bölgesel toplantılarında tartışılmasına karar verilmiştir.

Kararı destekleyenler: 59, karşı olanlar: 3, çekimserler: 71

EK 3

Avrupa Parlamentosu'nun, Amerika'nın "Küba Demokrasisi Yasası" Hakkındaki Kararı (Aralık 1992)

Avrupa Parlamentosu;

Birleşik Devletler Kongresi tarafından hazırlanan ve Başkan Bush tarafından imzalanan KDY ya da Torricelli Yasası'nı saygıyla karşılar.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 24 Kasım 1992 tarihli Küba Demokrasisi Yasası'nı reddeden kararını saygıyla karşılar.

A. Ancak bu yasa, tek yanlı olarak diğer ulusların egemenlik haklarına sınırlamalar getiriyor ve uluslararası yasanın serbest ticaret ve ulaşım hakkı üzerinde açık bir tecavüz oluşturuyor. Bu yasa, EEC-USA Transatlantic Declaration (Atlantikaşırı Deklerasyon)'un ilkeleri ile çelişiyor

B. Ancak, Başkan Bush 1991 yılında, benzer bir öneriyi reddetti. Mack Değişikliği adıyla bilinen bu öneriye karşı gerekçesi, karakter olarak ulusaşırı olduğu ve uluslararası kanunu çiğnediği idi.

C. Topluluğa üye Kanada, Uruguay hükümetleri ve Meksika, Venezuela gibi ülkelerin parlamentolarının oluşturduğu Bakanlar Konseyi'nin Komisyon ve Başkanlığı'nın sözkonusu kanuna muhalif konumlarını saygıyla karşılar.

D. Ancak Birleşmiş Milletlerce alınmış bir karar olmadan, bir devletin izolasyonu, demokratikleşmeye bir katkı sağlayamaz ve belki de, aksine, daha sert bir politikaya zemin hazırlayabilir.

1. Avrupa Topluluğu Bakanlar Konseyi'nin şu anki Başkanlığı'nın, ABD hükümetine karşı şikayetlerini destekler.

2. ABD'nin seçilmiş Başkanı'nı göreve geldiği anda ve Amerikan Kongresi'ni, uluslararası ulaşım özgürlüğünü ve serbest ticareti sabote edici bir karaktere sahip Küba Demokrasisi Yasası'nı yürürlükten kaldırmaya çağırır.

3. Konsey, Komisyon ve üye ülkelerin hükümetlerini, bu yasanın iptali doğrultusunda birlikte tavır almaya çağırır.

4. Konsey, Komisyon ve üye ülkelerin hükümetlerini, aynı zamanda sivil toplum örgütlerini insani yardımlarını Küba halkına yapmaya çağırır.

5. Birleşik Devletlerdeki delegelerini bu problemi bir sonraki Kongre üyeleri toplantısında gündeme getirmekle görevlendirir.

6. Başkanı'nı, bu kararı Konsey'e, Komisyon'a, üye ülkelerin hükümetlerine, Başkan'a ve Küba otoritelerine iletmekle görevlendirir.

EK 4

Wayne Smith tarafından ABD-Küba politikaları üzerine Birleşik Devletler Kongre oturumuna sunulan tanıklık, Mart 1994

Wayne Smith, Carter yönetimi döneminde Havana'daki Amerikan Menfaatleri Bölümü Başkanı olarak görev yapmıştır ve şimdi John Hopkins Üniversitesi'nde hocalık yapmaktadır. Aşağıdaki bölüm, 17 Mart 1994'te, Rep. Charles Rangel HR 2229 (Küba'yla Serbest Ticaret afişi) davası'nda yaptığı savunmadan alınmıştır.

Önümüzdeki problem basittir: Küba'ya karşı uyguladığı ambargoyu kaldırmaya başlaması ve giderek bu adayla daha kapsamlı bir ilişkiye girmenin araçlarını yaratması Birleşik Devletler'in çıkarına mıdır?

Benim cevabım kesinlikle "evet." Bu adımlar kesinlikle Birleşik Devletler'in çıkarınadır. Neden? Çünkü bu Küba'ya dönük kalan hedeflerimizi gerçekleştirmemizin tek yoludur. "Kalan" diyorum, zira bizim tüm dış politika hedeflerimizin uzun zamandır gerçekleşiyor. Kübalılar'a; Afrika'dan askeri kuvvetlerini çektiklerinde; Orta Amerika'daki veya dünyanın başka yerlerindeki devrimci durumlara müdahale etmeye son verdiklerinde; ve asli evrensel rakibimiz, Sovyetler Birliği'yle askeri ilişkilerini önemli derecede azalttıklarında, kendileriyle ilişkilerimizi geliştirmeye başlayacağımızı söylemeye alıştık.

Açıktır ki; tüm bu koşullar yerine geldi. Bunlar ve fazlası. Sovyetler Birliği dağıldı. Soğuk Savaş bitti. Küba artık güvenliğimizi tehdit edebilecek bir endişe kaynağı değildir. Küba komşularıyla barış içinde yaşamaya ve uluslararası topluluk içinde geliştirici bir rol oynamaya hazırlanmaktadır. Ancak bunların hiçbiri bir değişikliğe ne-

den olmamıştır. Söz verdiğimiz gibi ilişkilerimizi geliştirmek yerine, Küba'ya dönük uyguladığımız baskıları arttırdık....

Diğer ülkeler Küba'ya dönük politikamızdaki bu tutarsızlığı görmekte ve bu tutumun insan haklarıyla, meşru dış politika kurallarıyla ilgisinin olmadığını, yalnızca iç politikayla ilgili olduğunu farketmektedir. Bu nedenle bizi desteklemek için herhangi bir neden bulamamaktadırlar. "İstiyorsanız, Miami'deki veya Birleşik Şehir'deki küçük bir orandaki oyların pezevenkliğini yapabilirsiniz" demişti bir kaç yıl önce bir Kanadalı diplomat, "ancak bizden sizin saplantılarınızı paylaşmamızı veya arkanızdan yürümemizi beklemeyin."

Küba politikamız bu kadar modası geçmiş, bu kadar verimsiz, bu kadar bariz biçimde mantıksız ve özürlü ki, hiçbir ülke bunu desteklemiyor. Ah evet, Israil her sene Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda ambargoyu kaldırmaya karşı bizimle birlikte oy vermektedir, ancak İsrail bile Küba'yla ticaret yapmaktadır. Dünyanın bütün geri kalanı da aynı şekilde...

Küba politikamız bizi izole etmekle kalmıyor, ekonomik kazançların da yolunu kesiyor. Örneğin, Amerikan hükümetinin, 1960'ların sonunda Küba'da malvarlıklarını yitiren Amerikan vatandaşlarına karşı bir yükümlülüğü var. Küba hükümeti bir tazminat anlaşması yapmak üzere masaya oturmaya hazırdır... Anlaşma olmamasının tek nedeni, Amerikan hükümetinin Kübalılarla anlaşmaya hazır olmamasıdır... Böylece, pazarlık masasına oturmayarak, kendi vatandaşlarına karşı yükümlülüğünü yerine getirmemektedir.

Ayrıca Küba pazarını Amerikan işadamlarına kapatarak, zarar görmelerine neden oluyor. Neden orda durup da bütün ticaret ve karların Fransız, İspanyol ve Kanadalı işadamlarına akmasını seyretsinler? Tahminlere göre, Küba'yla kısa sürede yılda 7-8 milyar hacimli bir ticaret yapmak mümkün. Bunun yarısı ABD ihracatlarından oluşacaktır. Bir başka deyişle, bizler oldukça büyük ancak uzak bir pazar olan Çin'e sattığımızın en azından yarısını Küba'ya satabiliriz. Birine değer veriyorsak, ki açıkça veriyoruz, neden diğerinden kaçınmak isteyelim?....

Küba Demokrasisi Yasası'nı destekleyenlerin öne sürdükleri bir argümana göre, Castro hükümetinin düşmesinin eli kulağındaydı... Küba akut bir ekonomik krizin tam ortasındadır, ama yıkılması doğrultusunda bir işaret bulunmamaktadır. Tam aksine, düzelme belirtileri görülmektedir. Küba'nın petrol üretimi artıyor; şekerin, nike-

lin ve diğer Küba ithalat mallarının fiyatı artıyorken, petrol ürünlerinin fiyatı düşmektedir. Daha fazla petrol içeriye giriyor. Enerji kullanımındaki kısıtlamalar azalmaktadır. Bir Fransız şirketi, denizden petrol çıkarmak üzere şu anda ilk büyük kuyuyu kurdu. Eğer başarılı olursa, ki öyle gözüküyor, krizi önemli biçimde etkileyecektir. Görülen o ki, Küba hükümeti herşeye rağmen başaracak. Bu yüzden, "ani" bir çöküş olmasını beklemektense, ABD Küba hükümetiyle görüşmeye başlamalıdır. Seyahat kontrollerini kaldırmalı ve ticaret yapmaya başlamalı, ama insan haklarına daha fazla saygılı ve daha açık bir rejim eğilimi, Küba'yla ilişkilerimizde ne kadar ileriye gidebileceğimizin sınırlarını çizecektir. Bizim menfaatlerimize göre yapılması gereken budur...

(CUBA Update, Sayı: 3, 1994'ten alınmıştır)

EK 5

Acı çekmenin politikası: Amerikan ambargosunun, Küba halkının sağlığına olan etkisi

Amerikan Halk Sağlığı Birliği tarafından 6-11 Haziran 1993'te Küba'ya gerçekleştirilen bir gezi raporundan alınmıştır.

Geçmiş yıllar Küba halkı için zorluydu. Küba'nın asli ticari ortaklarının ekonomileri çöktü. 33 yıllık Amerikan ambargosu, 1992 "Küba Demokrasisi Yasası" uyarınca, diğer ülkelerdeki Amerikan ortaklıklarının ticaretini de -özellikle yiyecek ve ilaç- kapsar hale getirilerek sıkılaştırıldı. Karayipler'den Kanada'ya kadar yerleşim birimlerini yerle bir eden Mart 1993'deki "Yüzyılın Fırtınası", Küba'da yaklaşık olarak 1 milyar dolar hasara neden oldu. Neuropathy olarak nitelenen, körlüğe neden olan mistik bir hastalık 1991 sonlarında görüldü ve tüm adaya yayıldı. Tüm bunlar, Küba toplumunun, sağlık sistemi dahil, birçok işleyişini etkileyen korku ve belirsizlik durumu yarattı.

Küba ekonomisi üzerindeki yük heryerde açıkça görülebilir. Kağıttan şampuana kadar hemen hemen herşeyde bir kıtlık sözkonusudur. Yiyecek kaynakları tükenmektedir, ve Kübalıların beslenmesi hem nicel, hem de nitel anlamda kötüleşmektedir. Herçeşit ilaç ve

tıbbi gereçler -ameliyat eldivenlerinden ipliğine kadar- sınırlı sayıdadır. Gözlük bulunamaması okul çağındaki çocukların öğrenme kapasitelerini etkilemeye başlamıştır. Petrol bulmaktaki ciddi sıkıntılar caddelerin boşalmasına, periyodik elektrik kesintilerine, fabrika üretiminde kesintilere, artan işsizliğe ve verimsizliğe neden olmaktadır.

Amerikan ambargosunun en vurucu etkisi Küba'nın yiyecek ve tıbbi malzemelere ulaşmasında görüldü. Ürünleri satın almak için gerekli olan nakit akışının olmayışı Küba ekonomisinin merkezi sorunudur ki, nakit akışı sağlandığında bile gerekli olan ürünleri herhangi bir fiyata satın alması engellenmiştir. Amerikan firmalarıyla ticaret, ki yüzde 70'inin konusu yiyecek, ilaç ve tıbbi malzemelerdi, şimdi yasaklanmıştır. Küba'nın kimi yüksek-teknoloji ürünü teşhis malzemelerinin yedek parça ve aksamları, ya Amerikan patenti altında olduklarından, ya da sadece Amerikan şirketleri tarafından üretildiklerinden ulaşılamaz durumdalar. İlaç ve tıbbi gereçler, Amerikan olmayan şirket veya ortaklıklardan tedarik edildiği durumda bile, nakliyat ve ürün maliyetleri epeyce yüksek olmaktadır.

Bütün bu zorluklar Küba halkının sağlığını tehdit etmektedir. Küba bu döneme gelişmiş bir ülkenin sahip olduğu sağlık profiliyle girdi. Gelişmekte olan ülkeleri tehdit eden bulaşıcı hastalıklardan kurtulunmuş ve bu hastalıklar zengin ülkelerde görülen kanser, kalp hastalıkları, şeker hastalığı gibi kronik hastalıklarla yer değiştirmişlerdir. Küba'nın çocuk ölümü oranı ve 5 yaşın altındaki bebek ölümü oranı, sanayileşmiş ülkelerin seviyesindedir. 1959 devriminden sonra Sağlığı Koruma Sistemi'nde gerçekleştirilen yeniden yapılanmadan sonra, Küba nüfusun tamamına parasız verilen, kapsamlı bir ulusal sağlık hizmet ağı kurdu. Koruyucu hekimlik ve bilinçlendirme konusunda yoğunlaşan, yetenekli doktorların ve iyi eğitilmiş sağlık personelinin bolluğundan, Kübalılar kazançlı çıktı. Küba, evrensel bir okur-yazarlık oranına ulaştı ve sağlık, eğitim ve sosyal servislerin temel bir parçası olmuştur.

Bu sağlam temel, Küba'nın bugüne kadar en güçlü ekonomik krizlerin yan etkilerinin şiddetini azalttı. Bu süre içinde ciddi bir açlık yaşanmadı. Çocuk ölüm oranları ve 5 yaşın altındaki bebek ölüm oranları gibi temel sağlık göstergeleri sabit kaldı. Bulaşıcı çocuk hastalıklarında bir artış gözlenmedi. Küba'da hiç kimse evsiz değil. Halen bütün çocuklar okula devam ediyor ve daha küçük olanlar

yüksek kaliteli kreşlerden faydalanıyor.

Küba, şu ana kadar, sağlık sistemini olağanüstü bir kararlılık ve yaratıcılıkla korudu. Büyük çabalarına rağmen, Kübalı sağlık emekçileri sınırlarına dayandılar. Epeyce stresli koşullarda uzun saatler boyunca çalışıyorlar. Fizikçiler ve hemşireler, kullandıkları herbir hapı sayıyor ve her damla ilacı hesaplıyorlar. Sınırlı sayıdaki kaynağın mümkün olduğunca çok kullanımında gösterdikleri başarının sınırları var. Ekonomik sorunların sonucu olarak henüz Küba halkının genel sağlık durumunda ciddi bir değişim olmadı, ancak kimi problemler geleceği tehdit edecek gibi görünüyor.

Amerika'nın, Küba'ya karşı ulusal nefretinin -ambargonun sıkılaştırılmasının gösterdiği gibi- dünyadaki değişimler dikkate alındığında modası geçmiştir. Bu politika Amerikan çıkarlarını olumsuz olarak etkilediği gibi, Küba halkının durumunu da kötüleştiriyor. Küba halkının yiyecek ve ilaçlara ulaşmasını engelleyen ambargo, Amerika'nın Küba'ya karşı kullandığı bir silah olarak iş görüyor. Elbette, günümüzde Soğuk Savaş'ın ardından, dünyanın en güçlü ulusu, ulusal politik amaçlarımızı gerçekleştirebilmek için bütün bir ulusun acı çekmesine neden olmayacak politikalar uygulabilir. Küba'ya karşı yeni bir Amerikan politikasının zamanıdır.

Abluka karşıtları

Afrika'nın Birliği Kuruluşu
Amerikan Baptist Kilisesi
Amerikan Halk Sağlığı Derneği
Amerikan Hukukçuları Derneği
Amerikan Otel ve Motelciler Birliği
Amerikan Protestan Lutheryan Kilisesi
Andean Meclisi
Edward Asner
Avrupa Topluluğu
Harry Belafonte
Tony Benn
Birleşik İskoçya Protestan Kilisesi
Birleşik Metodist Kilisesi
Jackson Browne
Büyük Britanya Metodist Kilisesi
Noam Chomsky, MIT
Julie Christie
Ramsey Clark, Geçmiş ABD Başsavcısı
Irwin Corey
Ossie Davis
Dünya Kiliseler Konseyi
Gabriel Garcia Marquez
Danny Glover
Stephen Jay Gould
Hristiyan Kiliseleri Ulusal Konseyi
İtalyan İşçi Konfederasyonu
Jesse Jackson
Raul Julia
Katolik Rahipler Ulusal Konferansı
Margot Kidder
Kris Kristofferson
Latin Amerikalı Hukukçular Derneği
Latin Amerika Meclisi
Cindy Lauper
Jack Lemmon
Shirley MacLaine
Norman Mailer
Nelson Mandela
Cheech Marin
George McGovern
Robert McNamara
Meksika Kongresi
Kate Miller
Holly Near
Robert DeNiro
Gregory Peck
Sydney Pollack
Robert Redford
Linda Rondstadt
Susan Sarandon
Pete Seeger
Martin Sheen
Sivil Halkların Hareketi
Wayne Smith, Havana'daki Amerikan Menfaatleri Bölümü eski Başkanı
Benjamin Spock, MD
Studs Terkel
Ulusal Avukatlar Derneği
George Wald, Nobel Ödülü sahibi
Alice Walker
Peter Yarrow

" Keşke sorun ben olsaydım... Ama sorun devrimdir, sorun fikirlerimizdir. Birleşik Devletler'in ya da Birleşik Devletler'deki birtakım insanların istediği sadece Castro'nun emekli olması değil.
Onlar devrimin tamamen yokedilmesini istiyorlar. Bu, Küba'daki büyük çoğunluğun kabul etmeyeceği bir şeydir."

